ANALÝZY

Rožmitál pod Třemšínem

| Lucie Flanderková | Jessica Kleistnerová | Kateřina Volková | Iakushina Viktoriia |

| Ateliér Salzmann / Bečvářová | LS 2021/2022 |

Rožmitál pod Tremšínem
se nachází ve
středočeském kraji

V okrese Příbram, která
je pro okras i obcí s
rozšířenou působností

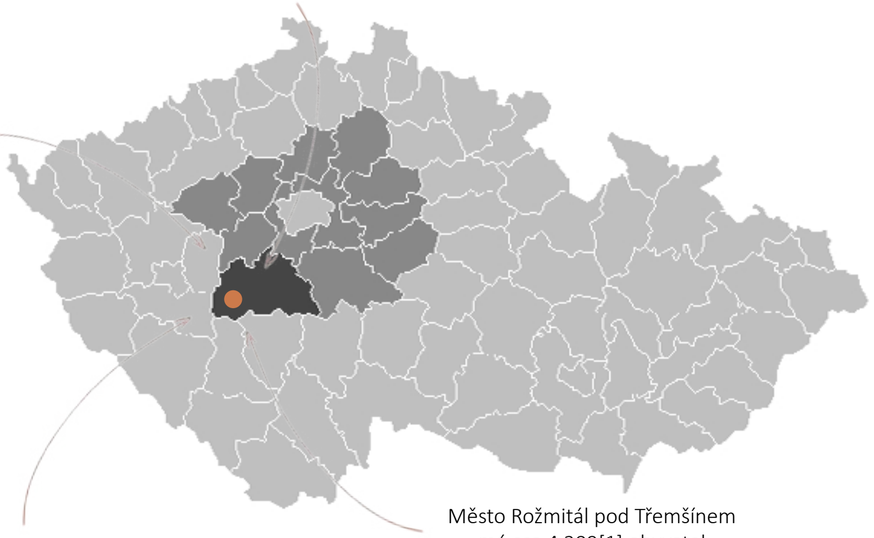

Celková rozloha území je 53,01
km² a je tvořeno 8 katastrálními
územímo

Město Rožmitál pod Třemšínem
má cca 4 309[1] obyvatel
(spádová oblast katastrálního
území činí až 7 000 obyvatel).

01

PŘÍRODNÍ POMĚRY

GEOMORFOLOGIE TERÉNU

Rozloha 53,01 km²
Nadmořská výška 519 m n. m.
Širokou a mělkou kotlinu, v níž město leží, obepínají jako zelená podkova hluboké brdské lesy s památným Třemšínem (827 m n. m.) a nejvyšším vrcholem Tokem (865 m n. m.)
Reliéf zdejší krajiny je převážně rovinatý a západní část se pomalu zvedá do brdské vrchoviny. Nejvyšší nadmořská výška je okolo 750 m n. m., nejnižší 500 m n. m. a střední výšky se poté pohybují okolo 600 m n. m. Díky rovinatému reliéfu jsou v okolí města Rožmitál pod Třemšínem ideální podmínky pro rybniční soustavy.

SKELETOVITOST

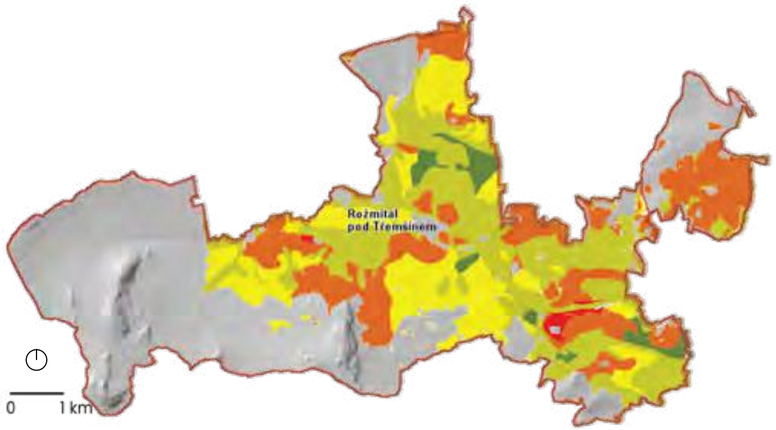

- bezskeletovitá
- bezskeletovitá až slabě skeletovitá
- slabě skeletovitá
- středně skeletovitá
- středně až silně skeletovitá
- bezskeletovitá až silně skeletovitá

EXPOZICE

- všesměrná expozice
- JZ-JV
- doplněk k J (Z, S, V)
- doplněk k S (Z, J, V)
- SZ-SV

SKLONITOST

- rovina
- mírný sklon
- střední sklon
- výrazný sklon
- příkrý sklon až sráz

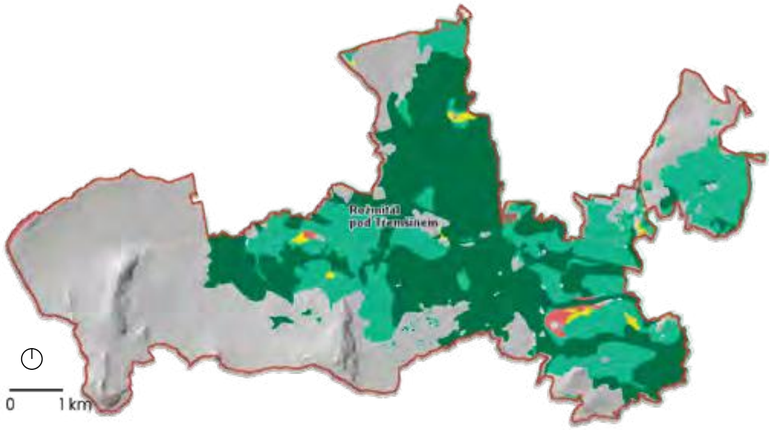

KLIMATICKÉ REGIONY

- mírně teplý, mírně vlhký
- mírně teplý, vlhky

ZAMOKŘENÉ PŮDY

- zamokřené půdy

TŘÍDY OCHRANY PŮD

- bonitně nejcennější půdy
- nadprůměrně produkční půdy
- průměrně produkční půdy
- podprůměrně produkční půdy
- velmí málo produkční půdy

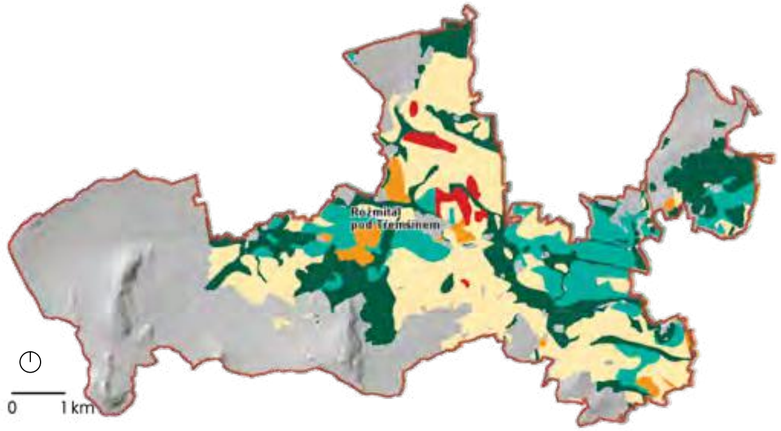

PŮDY S VYSOKOU VSAKOVACÍ SCHOPNOSTÍ

- vysoká vsakovací schopnost

OHROŽENÍ PŮDY PODLE LPIS

- bez ohrožení
- půdy náchylné

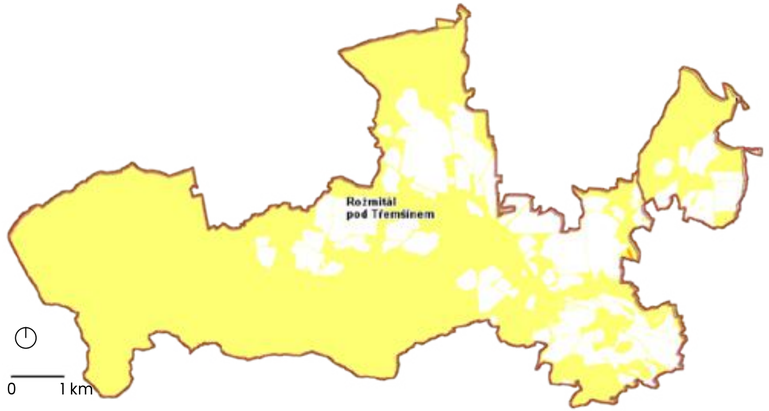

MAXIMÁLNĚ PŘÍPUSTNÉ HODNOT FAKTORU OCHRANNÉHO VLIVU VEGETACE A PROTIEROZNÍCH OPATŘENÍ

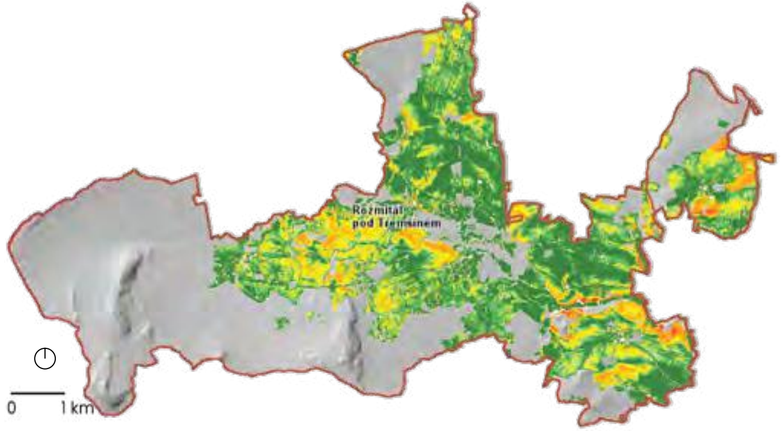

- do 0,005
- 0,005/0,020
- 0,020-0,100
- 0,100-0,200
- 0,200-0,240
- 0,240-0,400
- nad 0,400

POTENCIÁLNÍ OHROŽENOST ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY

- < - 10 t/ha/rok
- -10- -8t/ha/rok
- -8 - -4t/ha/rok
- -4 - -2t/ha/rok
- -2 - -1t/ha/rok
- -1 - 0t/ha/rok
- 0 - 1t/ha/rok
- 1 - 2t/ha/rok
- 2 - 4t/ha/rok
- 4 - 8t/ha/rok
- 8 - 10t/ha/rok
- >10t/ha/rok

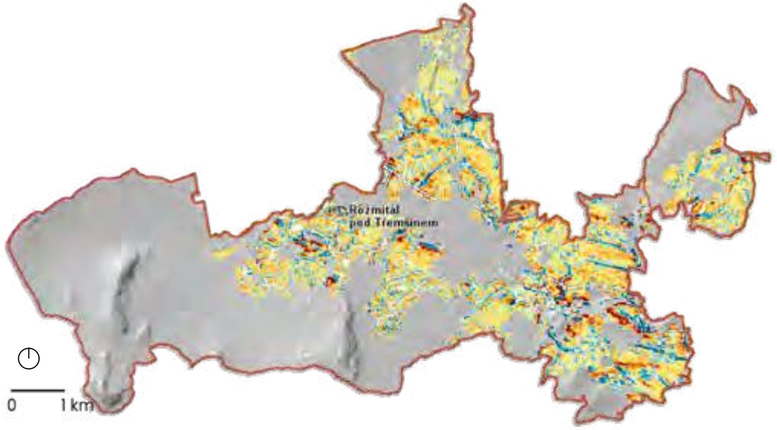

HLOUBKA PŮD

- hluboká
- hluboká až středně hluboká
- mělká
- hluboká, středně hluboká, mělká

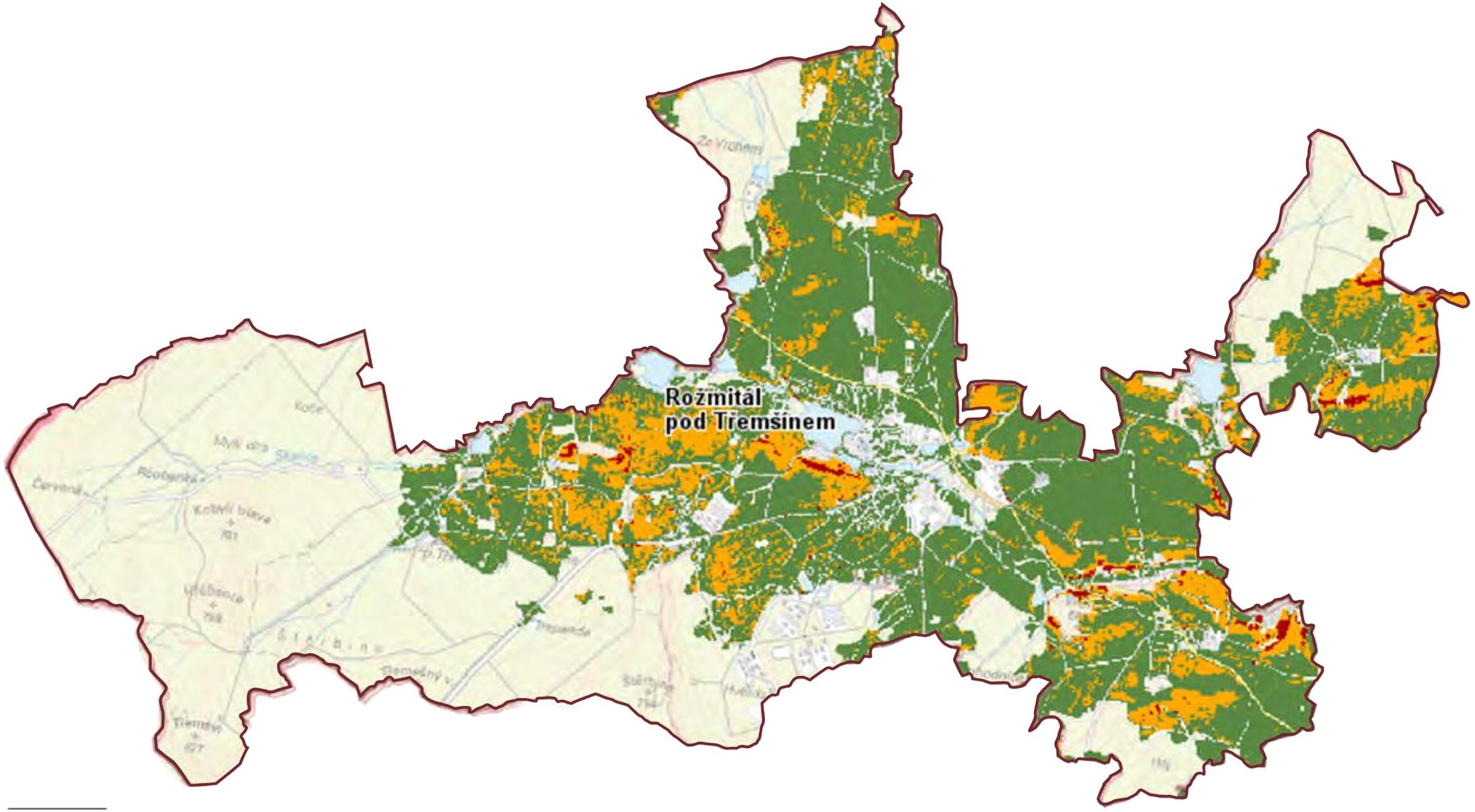

0 1 km

MAPA EROZNÍ OHROŽENOSTI PŮD ČR

Mapa zobrazuje erozní ohrožení zemědělské orné půdy . Na území převládají erozně neohrožené půpy naopak nejnižší zastoupení představují půdy mírně erozně ohrožené a silně ohrožené. Na půdách, které jsou silně ohroženy erozí je vhodné vyloučit pěstování plodin, které mají nízkou ochrannou funkci, ale v případě, že dochází k pěstování plodin se střední ochrannou funkcí, je třeba využívat půdoochranné technologie.

LEGENDA

- Erozně neohrožené půpy (NEO)
- Mírně erozně ohrožené půdy (MEO)
- Silně erozně ohrozené půdy (SEO)

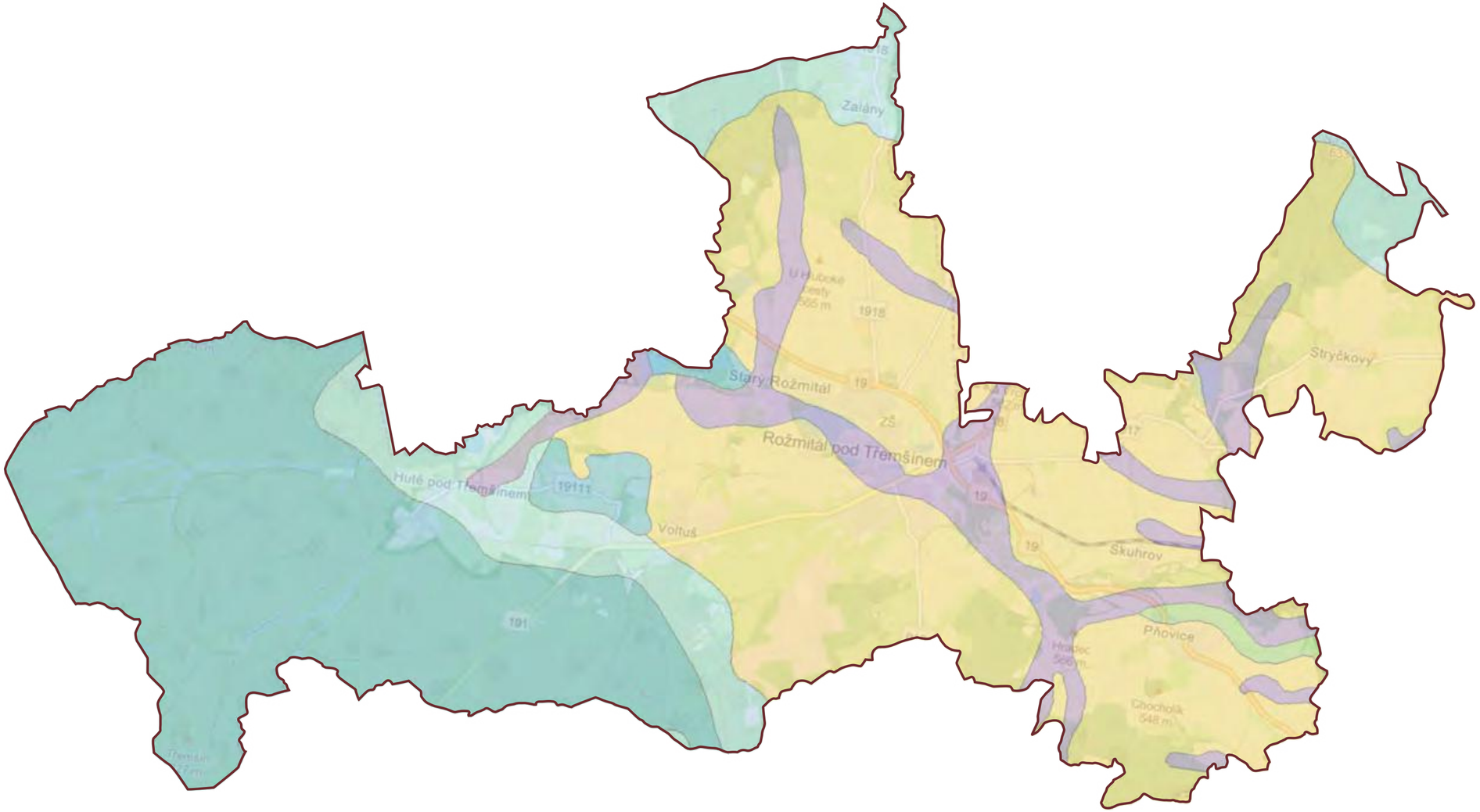

0 1 km

GEOBOTANICKÁ MAPA

Podle geobotanické mapy na katastralním území Rožmitala pod Třemšínem nejvice jsou zastopené Suťové lesy a Acidofilní doubravy. V nejmenší míře jsou zastoupené Bíkové bučiny, Luhy a olšiny.

Stromové patro suťových lesů je druhově bohatší než u jiných typů mezofilních listnatých lesů. Převládají v něm rychle rostoucí dřeviny, jako jsou Acer platanoides, A. pseudoplatanus , Fraxinus excelsior, Tilia cordata, T. platyphyllos, Ulmus glabra a Abies alba. Rovněž keřové patro s Corylus avellana, Ribes uva-crispa, Sambucus nigra, S. racemosa a dalšími druhy je bohatě vyvinuto. V bylinném patře je málo ekologicky specializovaných druhů, spíše se vyskytují druhy přesahující z bučin, dubohabřin, údolních jasanovo-olšových luhů.
Acidofilní doubravy druhově chudé lesy s dominantními Quercus petraea agg. nebo Q. robur, k nimž přistupuje Betula pendula a občas také další druhy stromů Abies alba, Betula pubescens, Pinus sylvestris. Kromě zmlazujících jedinců druhů stromového patra se v keřovém patře častěji objevuje Frangula alnus. Charakter bylinného a mechového patra určují obecně rozšířené acidofyty, např. traviny Avenella flexuosa, Festuca ovina, Luzula luzuloides subsp. luzuloides a Molinia caerulea s. l., keříčky Calluna vulgaris a Vaccinium myrtillus.

LEGENDA

- Suťové lesy
- Bikové bučiny
- Luhy a olšiny
- Acidofilní doubravy
- Dubo-habrové háje

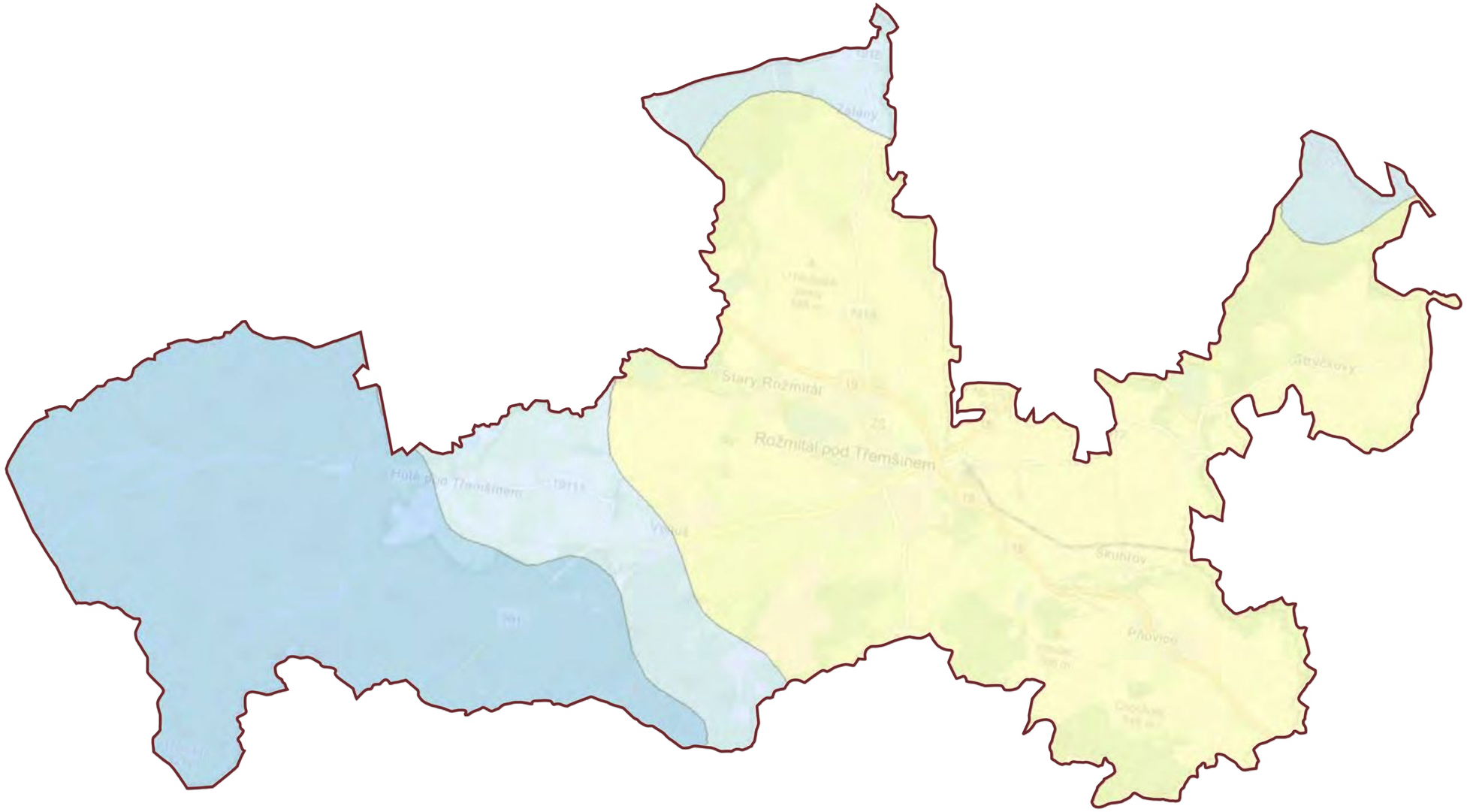

MAPA POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÉ VEGETACE

Dle mapy potenciální přirozené vegetace řešené území z většině častí je zastoupena Květnatými bučiny s kyčelnicí devítilistou a Bikovou a/nebo jedlovou doubravou.

Bučina s kyčelnicí devítilistou je tvořena stromovým a bylinným patrem. Keřovéa mechové patro bývá vyvinuto jen fragmentárne nebo chybí. Na složení stromového patra květnatých bučin se podílí především Fagus sylvatica, Acer pseudoplatanus, Abies alba a Picea abies.

Biková bučina, které je zastoupena v menší miře, představující acidofilní, druhově chudé klimaxové společenstvo minerálně chudých silikátových půd. Porosty této jednotky mají velmi jednoduchou vertikální strukturu. Obvykle bývá vyvinuto pouze stromové a bylinné patro, keřové patro pouze na prosvětlených místech. Ve stromovém patře převládá Fagus sylvatica, přimíšen bývá místy Quercus petraea.

Bikové a jedlové doubravy jsou vázány na teplejší oblasti s nižší nadmořskou výškou, na půdy s chudým substrátem na živiny.

V bikové doubravě by měl být ve stromovém patře převážně Qercus petraea, který bývá někdy doprovázen Betula pendul, Carpinus betulus, Fagus sylvatica,Sorbus aucuparia a Tilia cordata. Keřové patro bývá vyvinuté jen slabě, roste zde například Frangula alnus. Bylinné patro zastupují (sub) acidofilní a mezofilní lesní druhy.

LEGENDA

- Bučina s kyčelnicí devítilistou
- Biková bučina
- Biková a/nebo jedlová doubrava

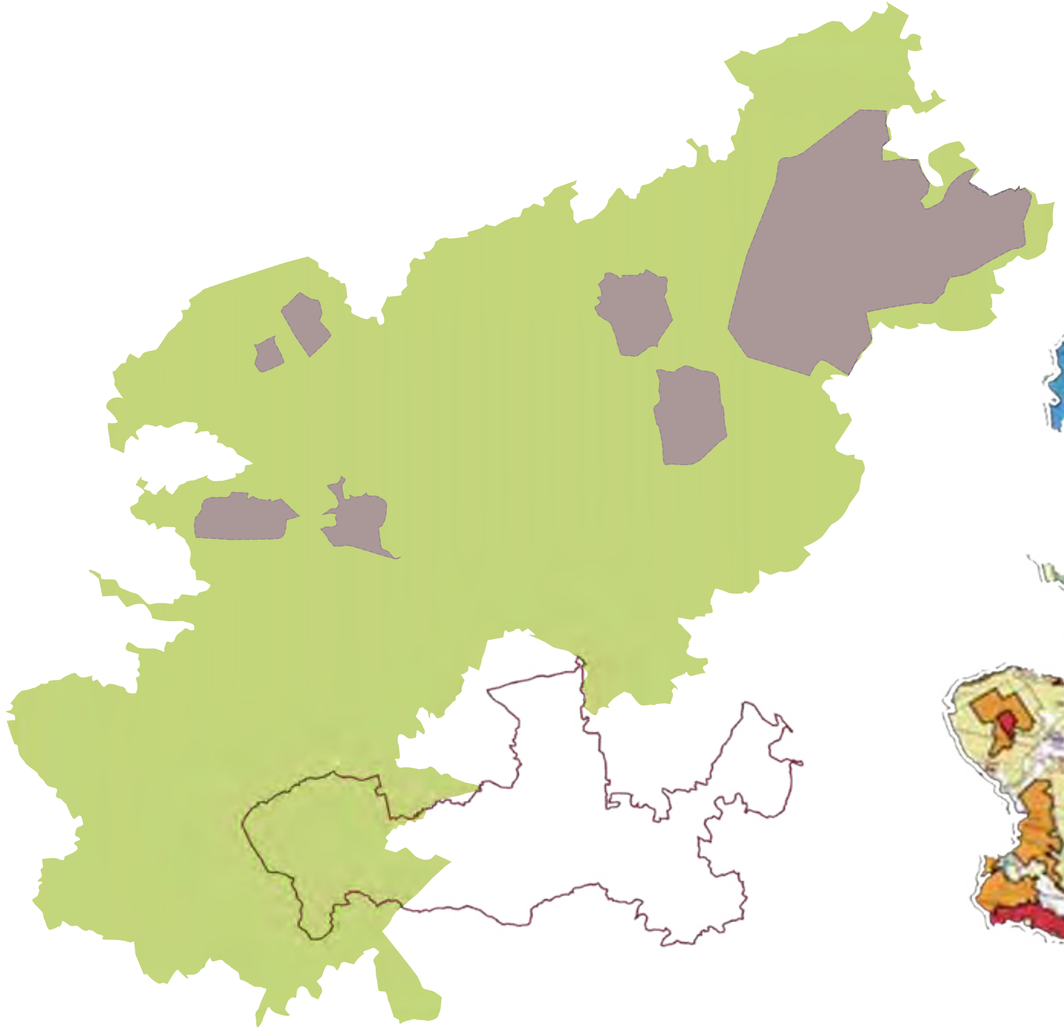

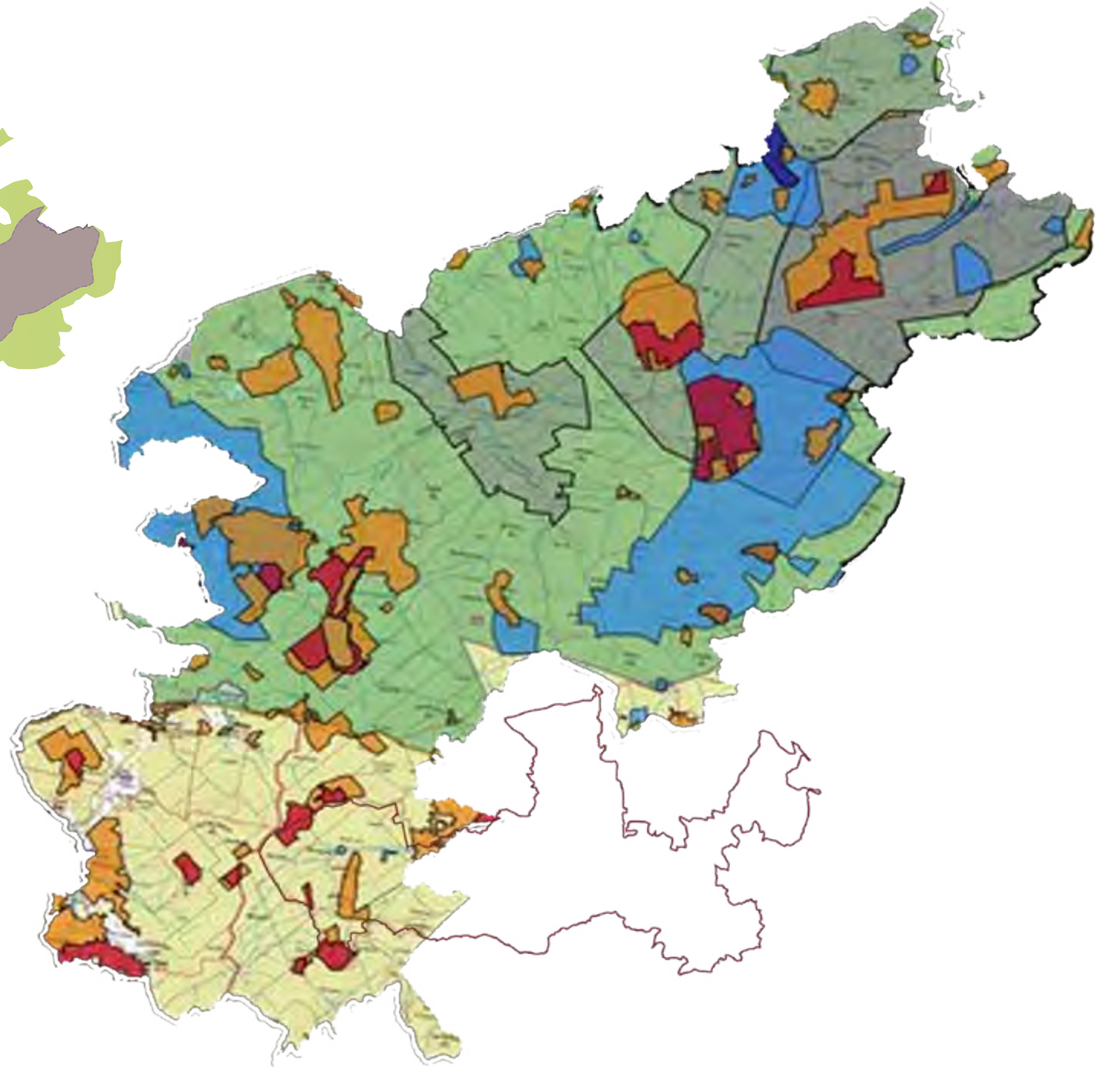

0 1 km

CHKO BRDY

CHKO se rozkládá ve výšce od 600 do 800 m.n.m. O Brdech se mluví jako o ostrově montánního charakteru – což znamená, že jde o studenější oblast uprostřed teplejšího klimatu. Roční úhrn srážek dosahuje i 800 mm – Brdy jsou oblast bohatá na vodu. Toto dohromady výrazně ovlivňuje zdejší faunu i flóru. Vývoj na území také značně poznamenalo vojenství. Pro Brdy jsou tedy typické chladnomilné druhy a biotopy. Výrazné jsou tady také rašelinné a prameništní biotopy. V Brdech jsou původní podhorské a horské lesy smíšené(s jedlí, bukem a klenem), dnes jsou převážně smrkové. Jedná se o nejmladší CHKO v ČR, byla vyhlášena v roce 2016.

LEGENDA

- Hranice rešeného území
- I. Zóna CHKO
- II. zóna CHKO
- Ochranné pásmo vodních zdrojů I.stupně
- Ochranné pásmo vodních zdrojů II.stupně
- CHOPAV
- POSÁDKOVÉ VCÍČIŠTĚ
- CHKO Brdy

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Chráněná krajinná oblast Brdy byla zřízena k 1. lednu 2016 na území zrušeného vojenského újezdu Brdy a několika stávajících brdských přírodních parků. Předmětem ochrany má být přírodní bohatství s cennými lesními porosty, loukami, mokřady, vřesovišti a desítkami potoků. Rozloha chráněné krajinný oblasti činí 345 km².

Přírodní park Třemšín (zkráceně PřP Třemšín) byl zřízen roku 1997 v rozloze 112 km². Leží v Brdské vrchovině resp. v její části nazývané Jižní Brdy. Na západě plynule přechází v Přírodní park Brdy. Území přírodního parku je geomorfologicky značně členité a geologicky různorodé – jedná s o jediný přírodní park Středočeského kraje, který má horský ráz. Převažuje krajina lesní, částečně je zastoupena lesopolní a polní. Pro přírodní park jsou typické výrazné svahy. Ráz území udávají křemenné slepence a pískovce kambria. Reliéf krajiny má charakter členité vrchoviny s táhlými, obvykle jednostrannými vrchy. Západní a středozápadní části parku jsou souvisle pokryté lesy. Lesnatou krajinu zpestřují skalní výchozy a kamenná moře. Chráněny jsou krajinné, přírodní a estetické hodnoty území, které dosud zůstávají stranou hlavního rekreačního tlaku.

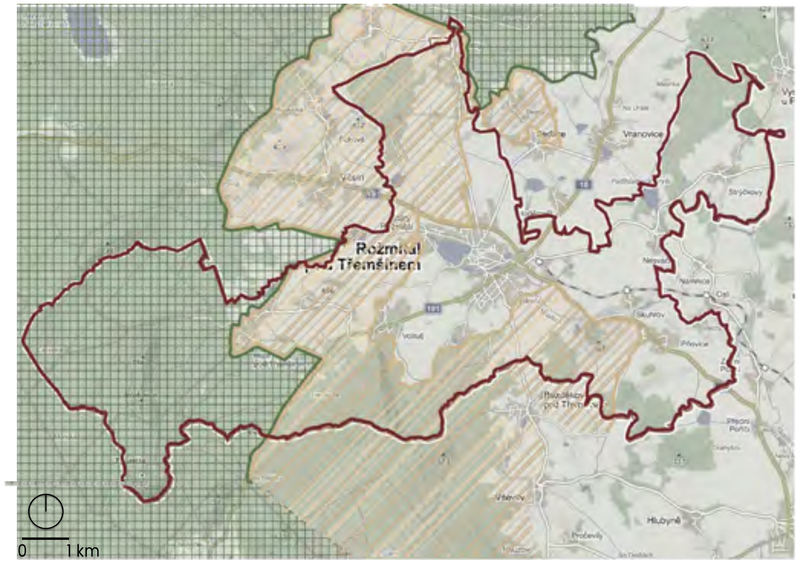

PŘÍRODNÍ REZERVACE

Přírodní památka Hřebenec (1) má rozlohu 9,76 ha. Na rozsáhlém hřebeni s porostem reliktního boru se nachází významné slepencové kamenné moře. Na zapade území se nachazi**.**

Přírodní rezervace Getsemanka (2), která má rozlohu: 56,64 ha a chrání původní horské bučiny a suťové lesy. Mezi hojným bukovým porostem se nacházejí buližníková kamenná moře. Ve vlhkých lesích roste ohrožená cecatka chřástnatá nebo dutohlávka, vyskytující se v ČR pouze v Brdech a na Šumavě.

Přírodní rezervace Na skalách (3), vyhlášená rozloha: 24,04 ha. Chráněná oblast leží v okolí zalesněného vrcholu přirozenými bučinami. Na buližníkových výchozech roste řídce smrk a bříza. V některých místech je možné pozorovat místa těžby železné rudy, která zde probíhala v 18. a polovině 19. století.

Přírodní památka Třemešný vrch (4) s rozlouhou 2,25 ha. Předmětem ochrany je dříve velmi hojný výskyt jedovatého keře lýkovce. Vyskytují se zde i kriticky ohrožené druhy, například lišejník čárnička psaná neno větvičník slívový, který je velmi citlivý na znečištěné ovzduší oxidem siřičitým.

Přírodní památka Rožmitál pod Třemšínem (5), která má vyhlášenou rozlohu 54,43 ha. Drobné vodní plochy jsou místem výskytu ohroženého čolka velkého, skokanů, ropuchy a dalších obojživelníků. Okolí nádrží je tvořeno litorálem se zástupci vysokostébelných ostřic na něž navazuje smrkovo-borovicový les.

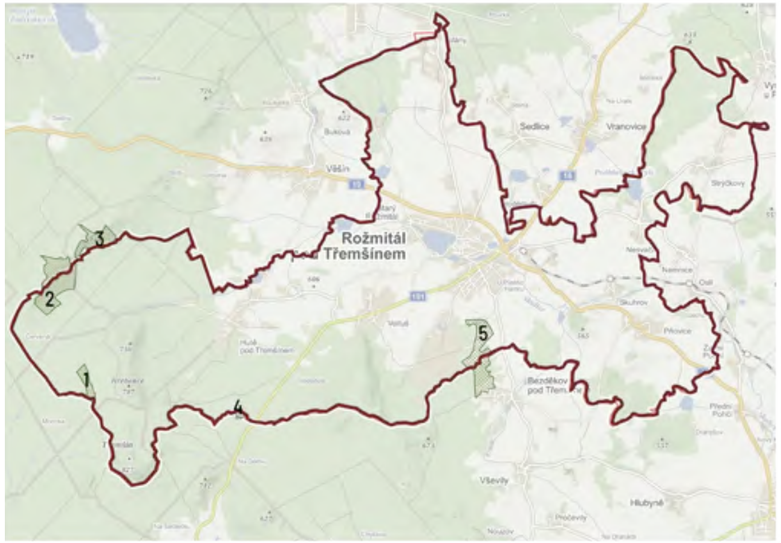

OCHRANA KRAJINY A KRAJINNÉHO RÁZU

Město Rožmitál pod Třemšínem leží v poměrně výrazné, odlesněné kotlině, z jihu, severu a západu vymezené ostrým rozhraním souvisle lesnatého oblouku hřbetu Brdů, odvodňované říčkou Skalicí. Krajinná mozaika je relativně pestrá tvořená nepravidelnými bloky orné půdy, segmenty trvalých travních porostů (které jsou však významněji zastoupeny na severních svazích odlesněného úpatí Třemšína), drobných remízků, rozptýlené a především liniové zeleně podél četných vodotečí. Výrazněji se na celkovém krajinném obrazu podílí i četné rybníky. Krajinný rámec od západu, severu a jihu uzavírá plochý ale výrazný lesnatý hřbet Brdů. Výraznou kulturní dominantou Rožmitálu je zámek, původně gotický hrad, barokní kostel Jana Nepomuckého na náměstí a kostel Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále. Území západně od Rožmitálu, lesní komplex masivu Třemšína, okolí severně od Bezděkova pod Třemšínem jsou součástí přírodního parku Třemšín. Leží v něm jak rozsáhlé komplexy lesů v jižní části Brdů, tak i závěrová část odlesněné Rožmitálské kotliny. Zde je hodnotou pestrá mozaika drobných sídel často s rozptýlenou venkovskou zástavbou, četných liniových struktur krajinné zeleně podél vodotečí, remízků, polí, trvalých travních porostů a rybníčků.

Území lze z hlediska dochovanosti krajinného rázu hodnotit jako poměrně kvalitní krajinný.

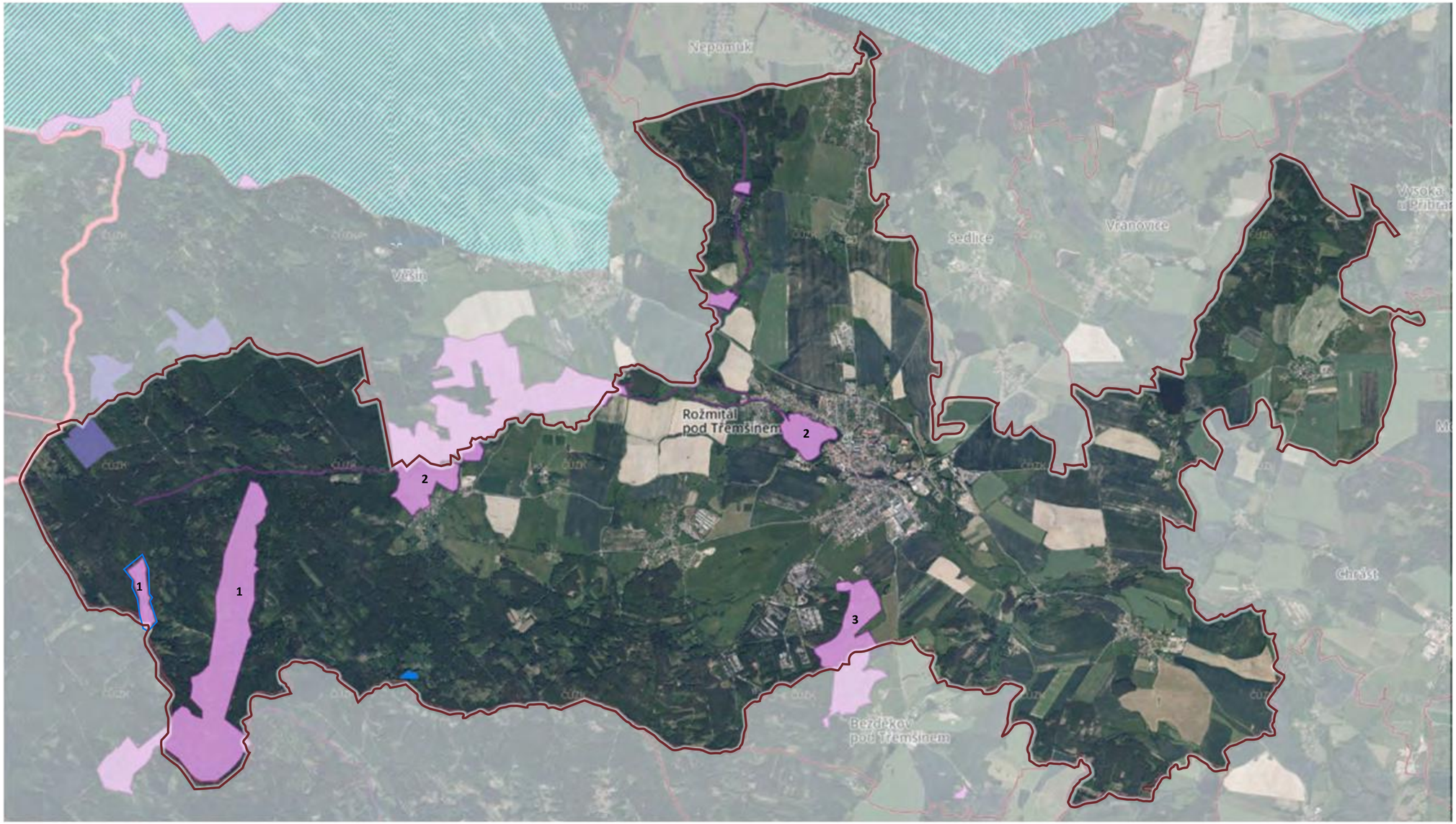

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Všech pět přírodních rezervací a všechny tři přírodní památky se nacházejí v jižní části CHKO, která nebyla součástí vojenského újezdu, tedy v Jižních Brdech.

Jde o tato místa:
přírodní rezervace Fajmanovy skály a Klenky
přírodní rezervace Getsemanka
přírodní rezervace Chyninské buky
přírodní rezervace Kokšín
přírodní rezervace Na skalách
přírodní památka Hřebenec
přírodní památka Míšovské buky
přírodní památka Třemešný vrch
přírodní památka Rožmitál pod Třemšínem **(3)**

Chráněné území s rozlohou 54,43 ha bylo vyhlášeno 22. června 2013. Důvodem jeho zřízení je ochrana evropsky významné lokality s výskytem čolka velkého

Evropsky významné lokality v Jižních Brdech:
Bradava
V Úličkách
Niva Kotelského potoka **(2)**
Třemšín a Hřebence **(1)**
Závišínský potok
Evropsky významné lokality ve Středních Brdech:
Felbabka
Hrachoviště
Ohrazenický potok
Brda
Octárna
Tok
Ledný potok
Trokavecké louky
Mešenský potok
Padrťsko
Teslíny

LEGENDA

Evropský významné lokality

Maloplošná zvláště chráněná území

Přírodní památka

Přírodní rezervace

VÝKRES ÚZEMNÍHO PLÁNU

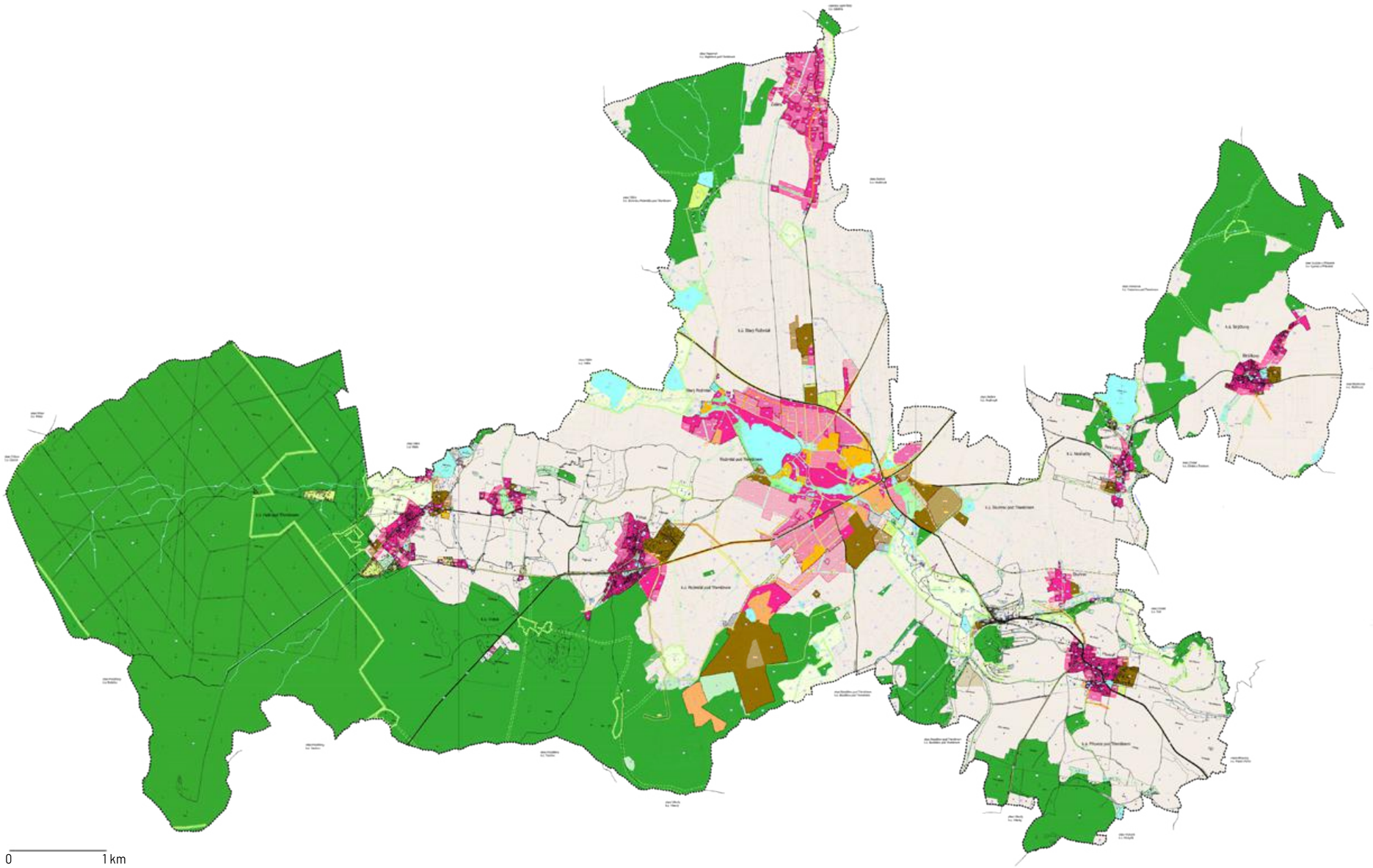

LEGENDA

PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ

STABILIZOVANÉ PLOCHY | PLOCHY ZMĚN

- PLOCHY BYDLENÍ
- PLOCHY REKREACE
- PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ
  - PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ - HŘBITOV
- PLOCHY VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ
  - PLOCHY VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ - ZELEŇ
- PLOCHY SMÍŠENÉ OBYTNÉ
- PLOCHY DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY
  - PLOCHY DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY - DRÁŽNÍ
- PLOCHY TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY
- PLOCHY VÝROBY A SKLADOVÁNÍ
- PLOCHY SMÍŠENÉ VÝROBNÍ
- PLOCHY VODNÍ A VODOHOSPODÁŘSKÉ
- PLOCHY ZEMĚDĚLSKÉ
- PLOCHY LESNÍ
- PLOCHY PŘÍRODNÍ
- PLOCHY SMÍŠENÉ NEZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ
- PLOCHY TĚŽBY NEROSTŮ

LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY (ÚSES)

- NC – NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRUM
- RC – REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM
- RK – REGIONÁLNÍ BIOKORIDOR
- ODBOČNÁ ZÓNA NADREGIONÁLNÍHO BIOKORIDORU
- BC – LOKÁLNÍ BIOCENTRUM
- BK – LOKÁLNÍ BIOKORIDOR

VODOHOSPODÁŘSKÉ LIMITY

- ČSHV – nadzemní
- DOCHÁZÍ HRANICE NEZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ PRO ÚČELY OBTŘÍVY SPÁDNÝCH VOD

TECHNICKÉ LIMITY

- VEDENÍ VVN 110 kV

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

V zájmovém území se nachází přírodní rezervace Getsemanka I. a II., přírodní památka Třemešný vrch, přírodní památka Hřebenec, nadregionální biocentrum Třemšín, regionální biokoridor RBK 258 „Třemšín - U Pátého Hamru, RBK 259 „U Pátého Hamru - Oslí“, RBK Oslí - Počápelský potok“, regionální biocentrum RBC 875 „U Pátého Hamru“ a RBC 876 „Oslí“.
Podlé územního plánu některé navržené plochy smíšené obytné (např. SO1, SO2 SO48 a SO50) a plochy výroby a skladování VS5 kolidují s regionálními biokoridory a biocentrem. Na plochách zahrnutých do územního systému ekologické stability zakázáno umísťovat stavby s výjimkou staveb liniových určených pro dopravu a pro technické vybavení.
V zájmovém území se nachází druhy zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů V daném návrhu územního plánu je záměrem i vybudování trasy místní komunikace DI1, která vede přes evropsky významnou lokalitu Rožmitál pod Třemšínem. Dále u této lokality je navržena plocha výroby a skladování VS 7. Z důvodu možného přerušení migračních cest vybudováním navržené komunikace a změny hydrologických podmínek nelze vyloučit významný vliv na evropsky významnou lokalitu Rožmitál pod Třemšínem.
Další plochy určené z návrhu zadání, které by mohly ovlivnit evropsky významnou lokalitu Niva Kotelského potoka, jsou např. SO 49 a SO 50- plochy smíšené obytné, kdy může docházet k negativním kumulativním vlivům (vyhodnocení Natury 2000, které proběhlo u změny ÚP č. 3 plocha 3j, která sousedí s plochou SO 50, byl stanoven vliv mírně negativní) a plocha R 1- plocha rekreace.

LEGENDA

- Nadregionální biokoridor
- Regionální biocentrum
- Lokální biocentrum
- Regionální biokoridor
- Lokální biokoridor

LAND USE

Většinu území zabírá orná půda (27,3%) a smíšené lesy (43,6%). Na menší části území se nachází zpe- Vodní plochy (2,1%) a a zastavené plochy (1,5%).

Orná půda- 1444,15 ha- 27,3 %
Chmelnice - 0 ha- 0,0 %
Vinice- 0 ha- 0,0 %
Zahrady- 95,90 ha- 1,8 %
Sady - 1,18 ha - 0,02 %
Trvalé travní porosty - 887,01 ha - 16,7 %
Lesní půda - 2 308,38 ha - 43,6 %
Vodní plochy- 112,13 ha- 2,1 %
Zastavené plochy - 80,97 ha - 1,5 %
Ostatní plochy - 371,58 ha - 7,0 %

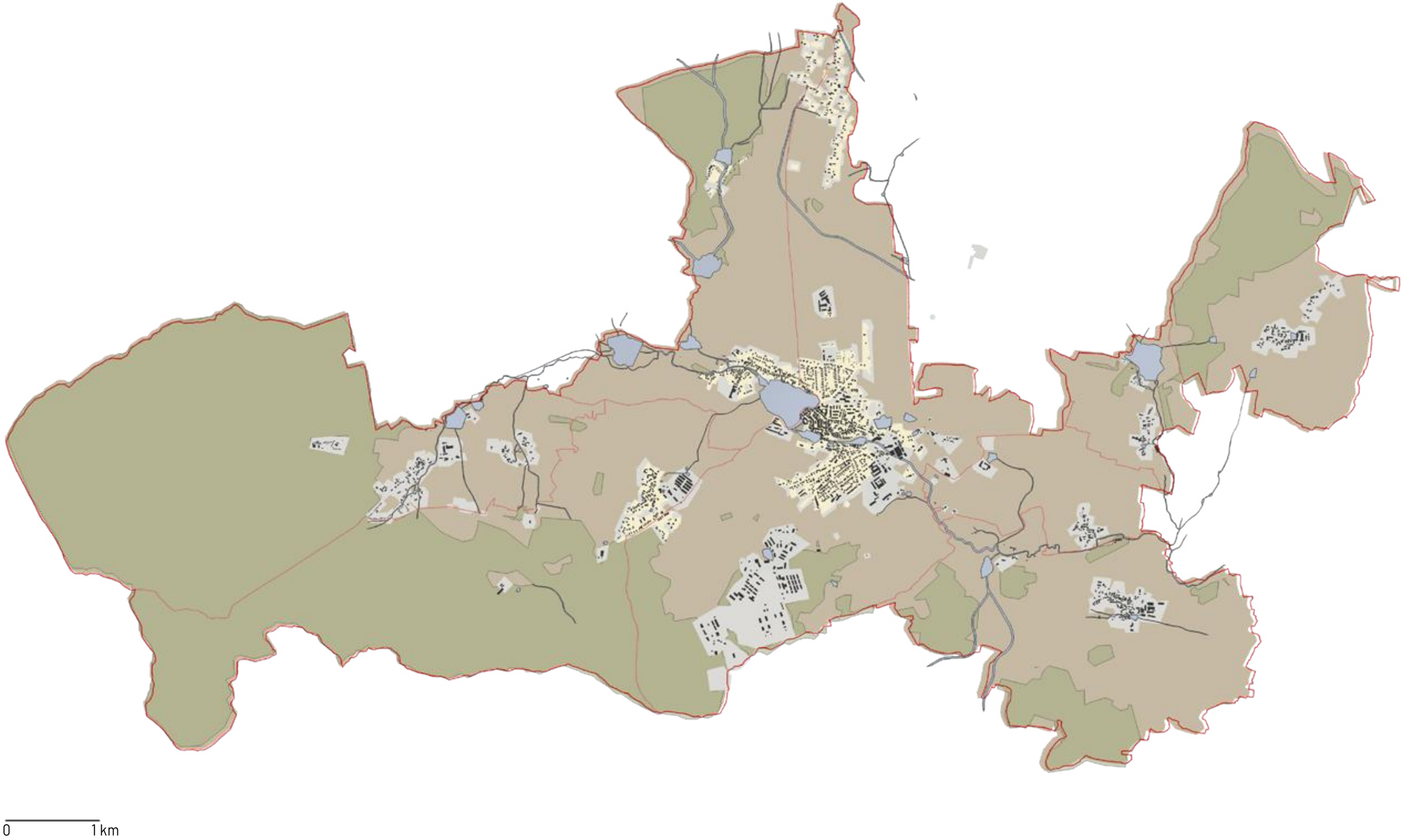

LEGENDA

- Les
- Orná půda
- Ulice a zpevněná plocha v uzavřeném areálu
- Zastavěná plocha
- Vodní plocha

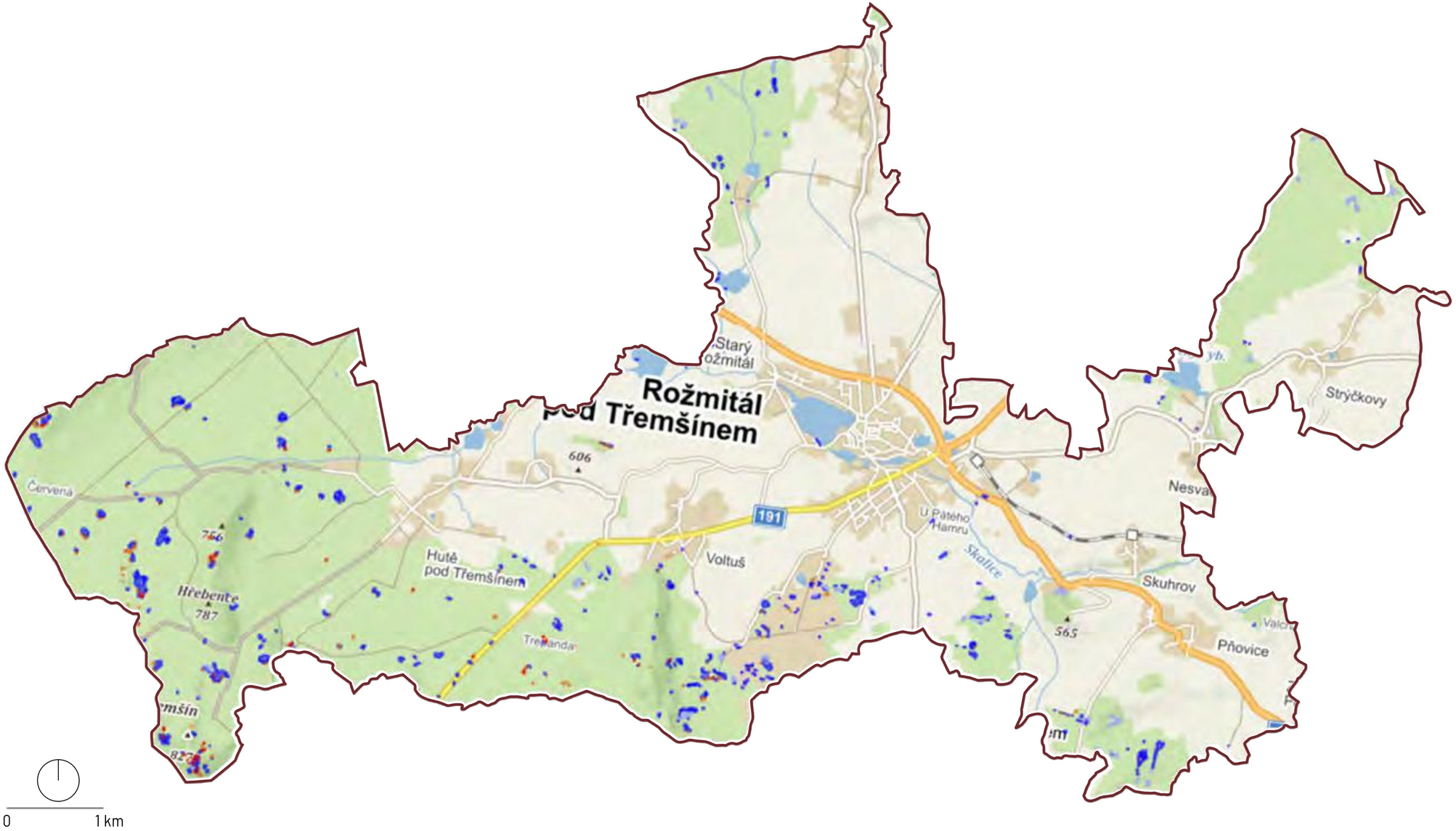

MAPA PLOCH S RIZIKEM ŠÍŘENÍ KŮROVCŮ

V Rožmitálu pod Třemšínem se nachází průměrně velký počet jehličňanů. Na území vznikají holiny po vytěžení a asanace smrkových porostu z důvodu kůrovcové kalamitě, který v důsledku klimaticky extrémních podmínek posledních let nabrala ve střední Evropě nebývalých rozměrů a postupuje také českými a moravskými lesy.
V zájmu budoucnosti brdských lesů holiny jsou zalesnované novou druhově mnohem více rozmanitější skladbou dřevin. Půjde o sazenice dřevin, které v brdských podmínkách prospívají - zejména jde o jedle, buky, duby, javory či olše.

LEGENDA

- **T**ěžba jehl. (holiny) 9/2019 – plocha těžby jehličnatého dříví v období od září 2018 do září 2019
- **T**ěžba jehl. (holiny) 9/2021 – plocha těžby jehličnatého dříví v období od září 2020 do září 2021
- **S**uchý nezpr. 9/2021 - plocha jehličnatých souší k září 2021, ale detekovaných již v dřívějším období (nezpracovaných)
- **S**uchý nezpr. 9/2020 - plocha jehličnatých souší k září 2020, ale detekovaných již v dřívějším období (nezpracovaných)

MAPA LOMŮ A DOLŮ

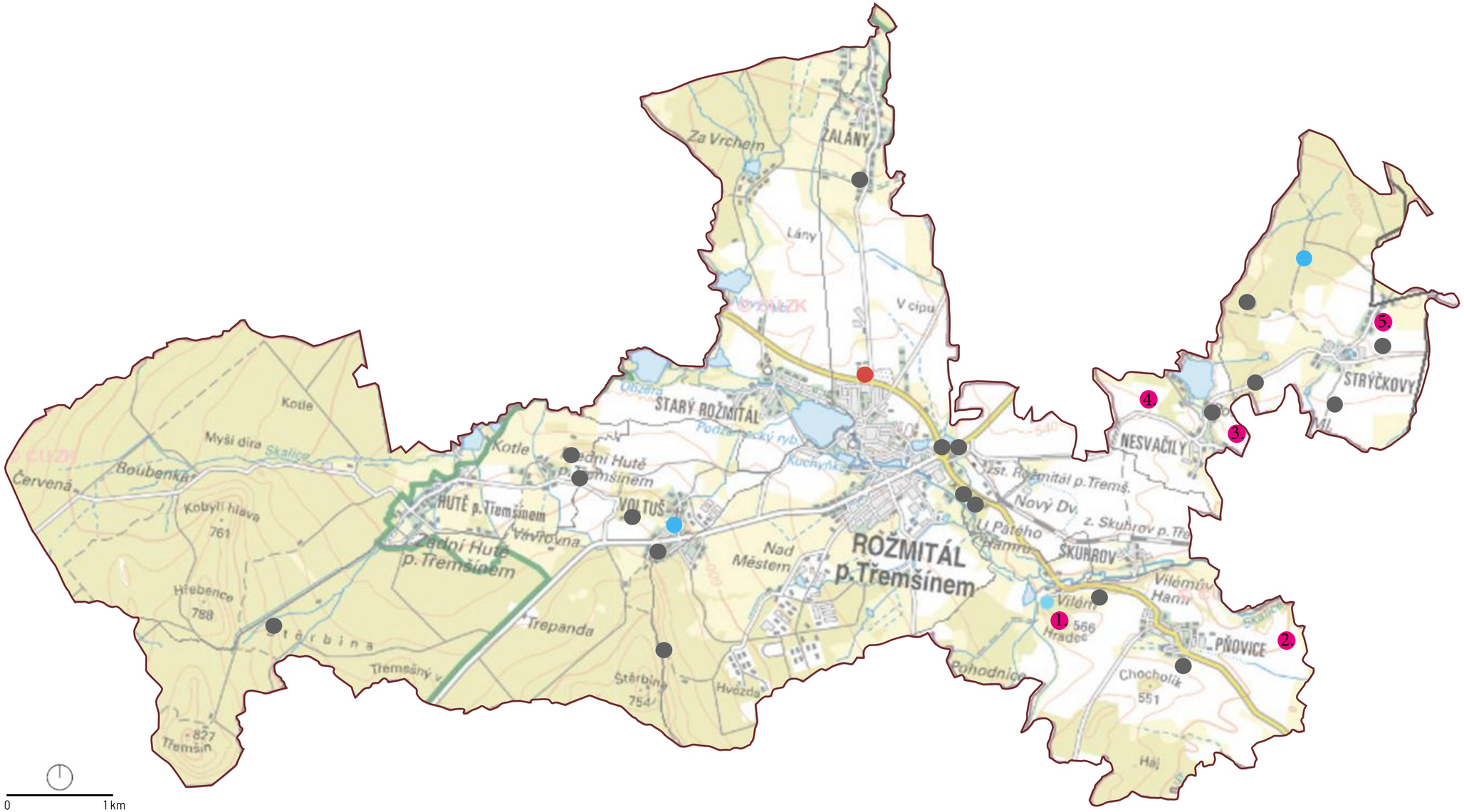

LEGENDA

- lom
- pískovna
- hliniště a cihelnou
- poddolované území

1. Poddolované území - Pňovice-Hradec (Železné rudy)
2. Poddolované území - Pňovice-Oslí
3. Poddolované území - Nesvačily-Žítec (Zlatonosná ruda)
4. Poddolované území - Nesvačily-Hoděmyšl (Zlatonosná ruda)
5. Poddolované území - Strýčkovy (Polymetalické rudy)

O ŽELEZNÉM DOLOVÁNÍ.

Brdský kraj byl ve středověku železářskou velmocí. Vysoká pec nebo zkujňovací hamr byl v téměř každé podbrdské vsi nebo městečku. Hutě spotřebovávaly neskutečné množství místních surovin. Vedle dřevěného uhlí a přísad to byla místní železná ruda. Hlavní období těžby nastalo pod Plešcem mezi lety 1838 až 1848, kdy si rožmitálská hutní správa pronajala k těžbě rovnou tři důlní míry pojmenované Alois, Josef a Boží Požehnání. Pro možnou těžbu pod úrovní hladiny tehdejších podzemních vod byla vyražena dědičná štola v délce 626 metrů se čtyřmi světlíky, která později umožnila těžbu čtyř různých limonitových žil. Štola byla vedena ve spodních 370 metrech v elipticky vyzděné kamenné klenbě, která se zřejmě ve významné části stavěla v zářezu z povrchu. Vystavěn byl i kamenný portál, pod nímž bylo ještě vyzděno koryto potoka v délce 56 m.

PROBLEMOVÁ MAPA

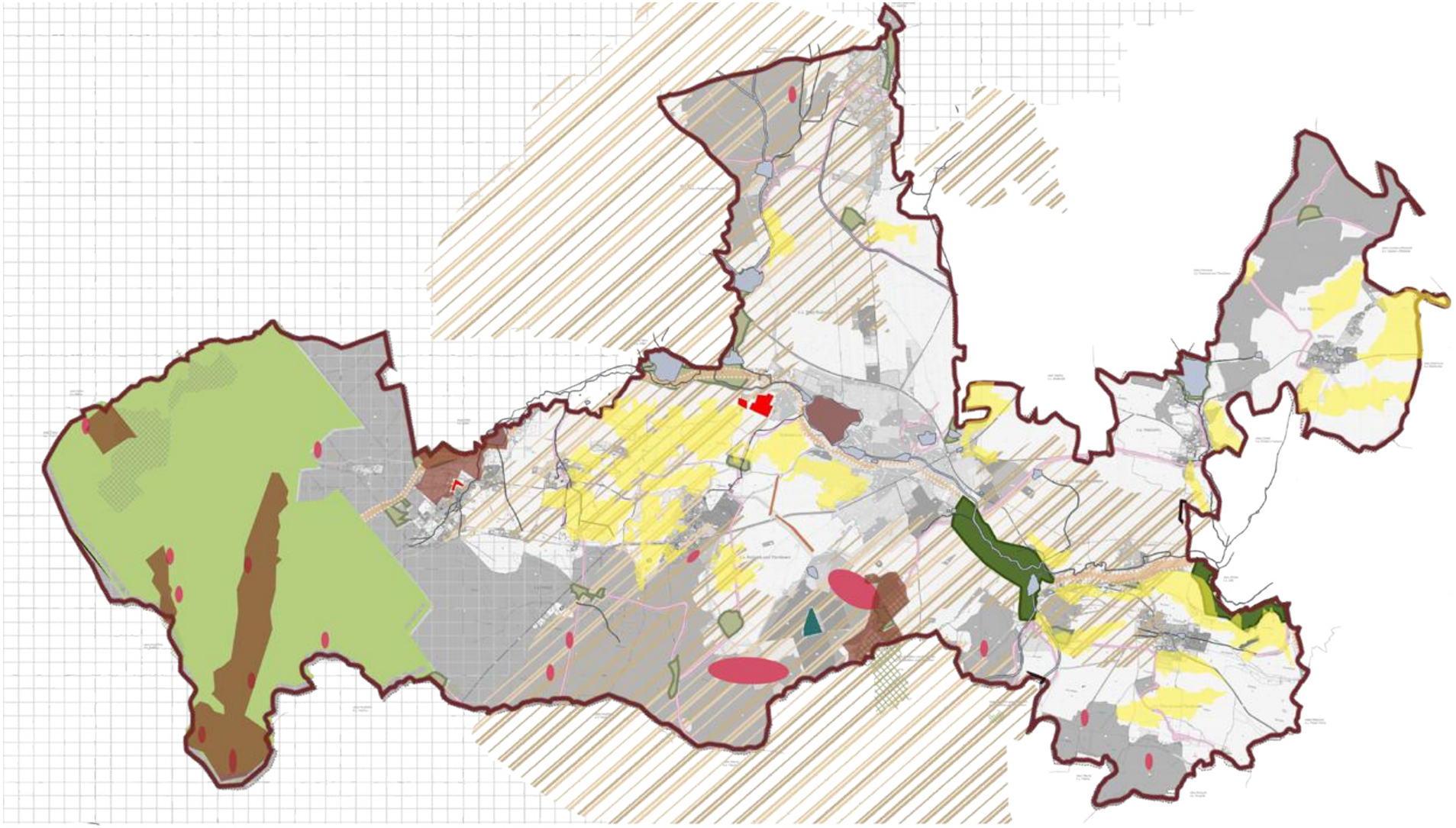

Hodnoty:

- Nadregionální biokoridor
- Regionální biocentrum
- Lokální biocentrum
- Regionální biokoridor
- Lokální biokoridor

- Přírodní park Třemšín
- Chráněná krajinná oblast Brdy
- EVl
- Prírodní rezervace

Problemy:

- Kůrovci
- Mírně erozně ohrožené půdy

- ÚP
- plochy smíšené obytné
- trasy místní komunikace
- plochy výroby a skladování

0 1 km

02

VODA V KRAJINĚ

VODA NA ÚZEMÍ

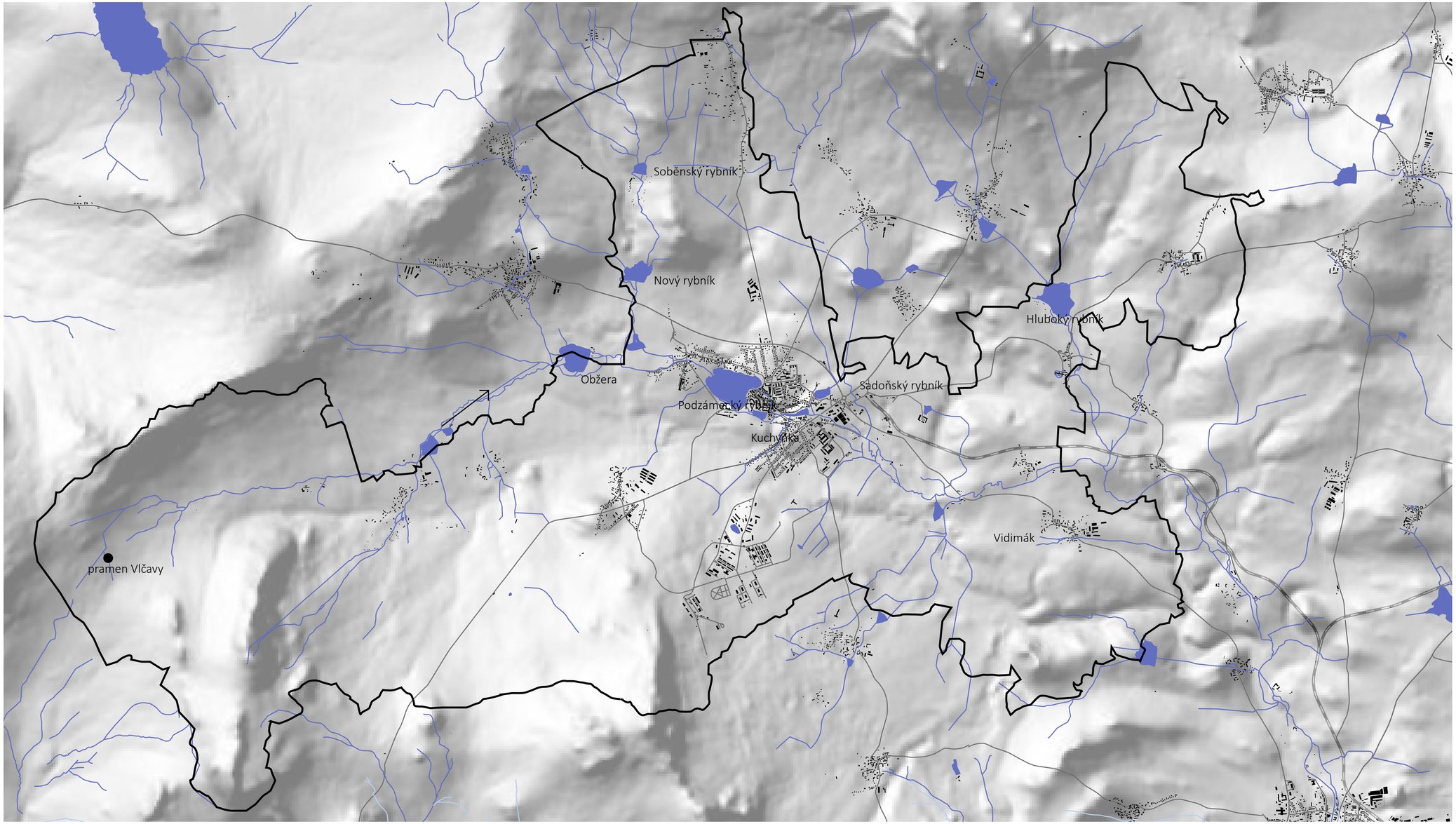

— vodní toky
— hranice katastru

Voda je na území Rožmitálu pod Třemšínem významným krajinotvorným prvkem. Chování vody určuje také morfologie terénu, voda z brdských kopců stéká do údolí Rožmitálu a spojuje se v řeku Vlčavu. Charakter místa a genia loci města Rožmitálů dotváří Podzámecký rybník.

Rožmitálem pod Třemšínem protéká již zmíněná řeka Vlčava, která pramení na brdském vrchu Kobylí hlava(ve výšce 678 m.n.m.) jako Kotelský potok. Potůčky z jižních svahů brdských kopců se tak potkávají právě v rožmitálském údolí a vzniká relativně velká řeka Vlčava. Ústí zleva do Lomnice, pod Zvíkovem, ve výšce 360 m n. m. V úseku od Rožmitálu k Březnici je řeka rychle silně meandrující a má hlinité, místy kamenité koryto. V tomto úseku je i sjízdná pro vodáky. Protože jde o řeku pramenící v horách, většinou je zde vody dostatek, naopak spíše hrozí povodně. Řeka Vlčava patří do povodí Vltavy.

V okolí města i v samotném Rožmitálu pod Třemšínem je mnoho rybníků, největší význam a nejblíže městu jsou rybník Podzámecký, Farský, Kuchyňka, Obžera a rybník Sadoňský, který je vhodný ke koupání.

Rybník podzámecký je rybochovný, nachází se nedaleko centra Rožmitálu a utváří tak osobitý charakter města. Voda do něj vtéká přes Malý, Velký Kotelský rybník a rybník Obžera z řeky Vlčavy. Na jeho hrázi vede na místě původní voltušské cesty silnice. Rybník byl založen pravděpodobně už v polovině 13. Století(na místě bažiny), současně se založením hradu Rožmitál. Rybník mohl naplnit hradební příkop - kterému se dnes říká Jalový potok a voda do něj vede z východní části rybníka. V roce 1967 zde byl rybník upraven, vybudoval se betonový jez, od té doby ale trápily obyvatele povodně. Jez byl odstraněn až v roce 1992 společně s odtokovou stroubou.

1 km

POVODNĚ

- voda pětiletá
- voda dvacetiletá
- voda stoletá
- vodní toky
- hranice katastru

Povodně jsou ve zdejším území častým jevem. Je to dáno hlavně tím, že Vlčava je řeka tekoucí z hor bohatých na srážky, současné situaci nepřidávají ale ani různé vodohospodářské stavby. Povodně se na zdejším území objevují periodicky.

Povodně jsou také jedním z limitujících faktorů zdejšího prostředí, situace ale zároveň nabízí možnosti zlepšení, mohlo by jít o zvážení různých mokřadů či přiznání říční nivy.

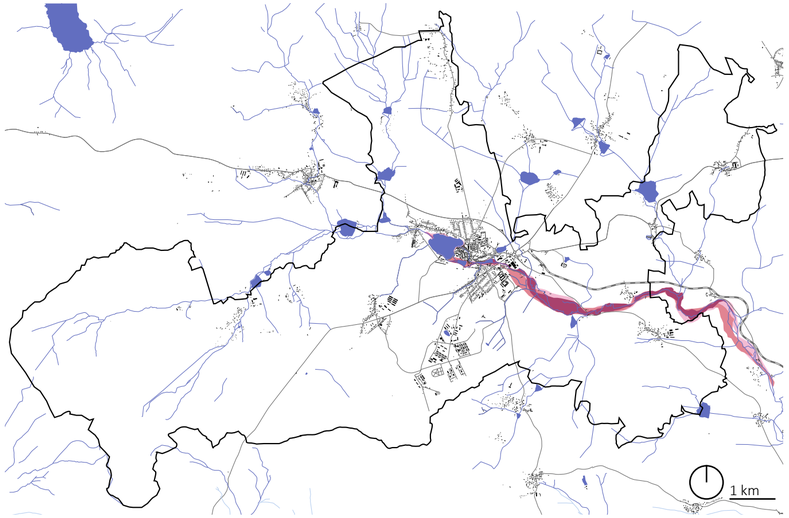

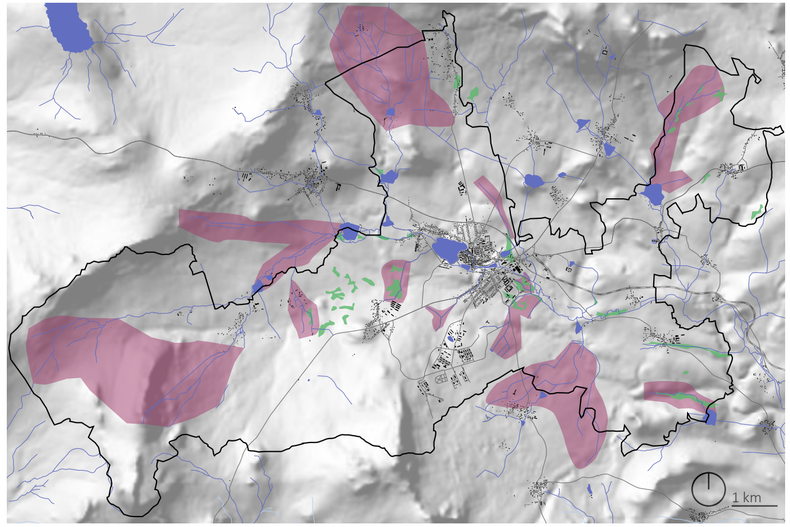

ZAMOKŘENÁ ÚZEMÍ

- historicky podmáčené lokality
- prameniště
- vodní toky
- hranice katastru

Území Rožmitálu pod Třemšínem je protkáno potoky a prameništěmi. Na brdských kopcích jsou rozsáhlá prameniště, kde se sbírá voda a stéká do Rožmitálského údolí a celé říční krajiny řeky Vlčavy. Kvůli narovnání cest v Brdech mohou být prameniště narušena a odvodněna.

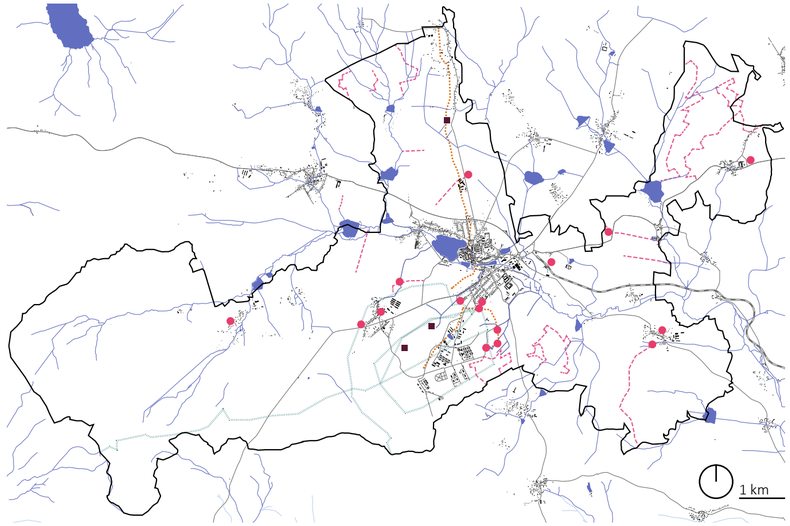

VODOHOSPODÁŘSKÁ MAPA

- vrt
- vodojem
- ochranné pásmo vodního toku
- zakryté vodní toky
- vodovody
- vodní toky
- hranice katastru

GEOLOGIE

- nivní půdy
- vodní toky
- hranice katastru

Na území Rožmitálu převažuje podél řeky Vlčavy a přilehlých potoků nivní až smíšený sediment. Na většině území je to potom písčito-hlinitý až hlinito-písčitý sediment.

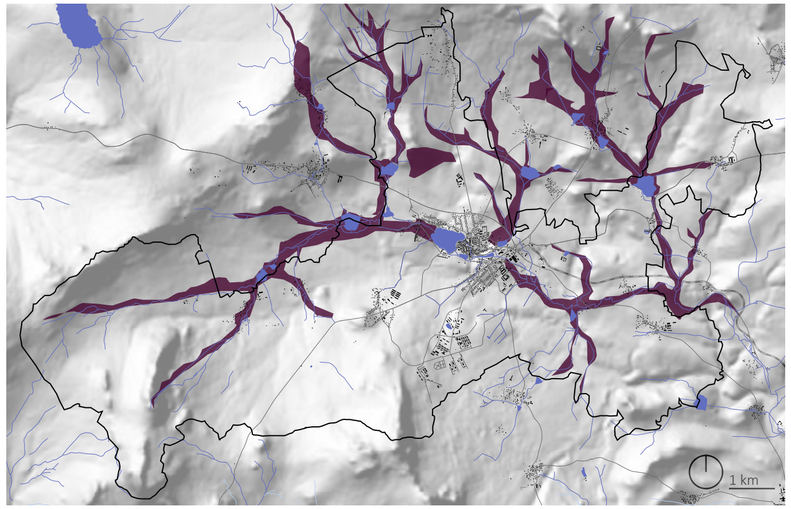

PŮDY

- gleje
- vodní toky
- hranice katastru

Podél řeky najdeme gleje - vznikají totiž dlouhodobým působením spodní vody. Na velké části území jsou rozšířené pseudogleje – vznikají na místech střídavého vysoušení a přemokření a v místech terénních depresí. Na zbytku území se nachází převážně kambizemě - nejrozšířenější půdní typ u nás, jde o typický půdní typ lesních půd.

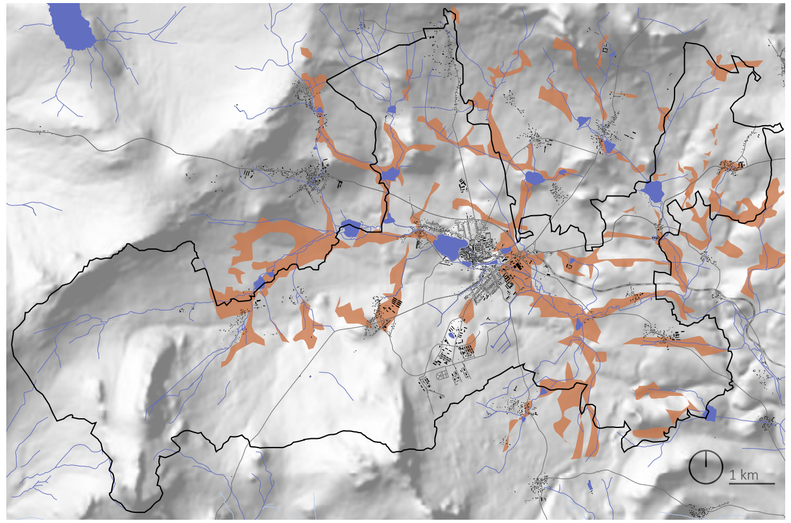

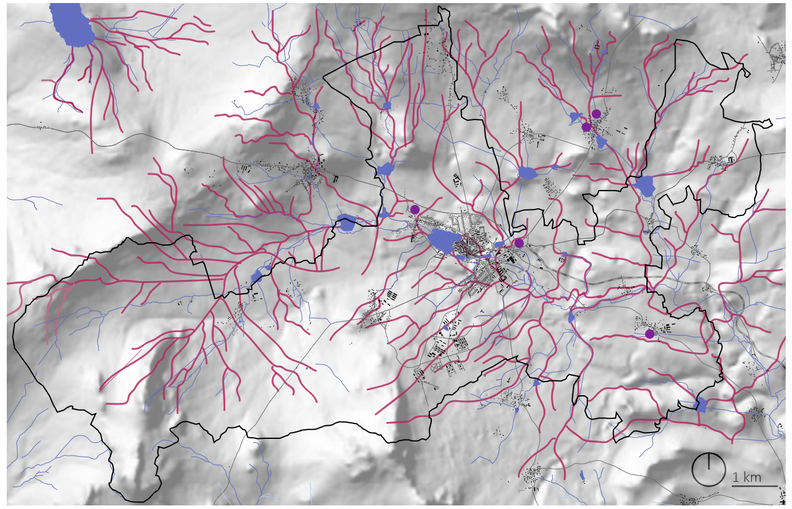

ODTOKOVÉ LINIE

- kritické body
- odtokové linie
- vodní toky
- hranice katastru

Město Rožmitál pod Třemšínem leží na úpatí brdských kopců. Odtokové linie míří ze zalesněných kopců přes louky a pole až k údolní nivě. Zemědělská plocha tak může být ohrožena erozí, údolní niva zase povodněmi.

Na území Rožmitálu pod Třemšínem, Přnovic a Vranovic je několik kritických bodů- tedy míst, která mohou být příčinou lokální povodně při přívalových deštích.

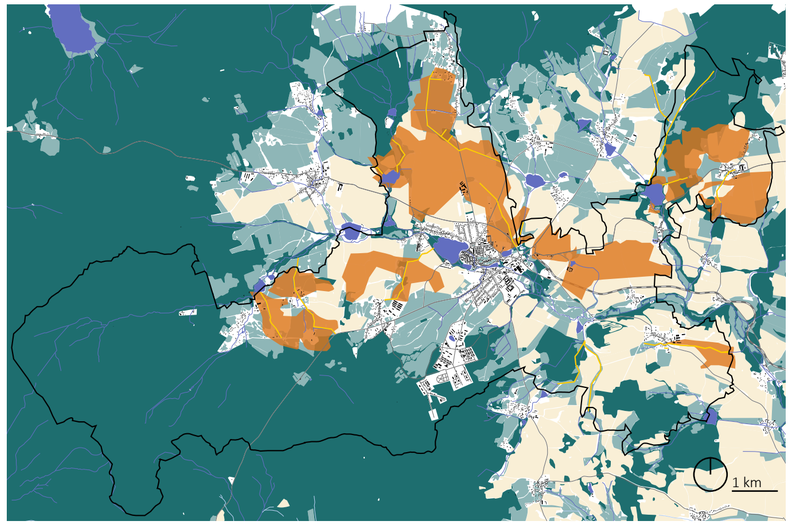

MELIORACE

- plochy meliorací
- recipienty
- louky
- lesy
- pole
- vodní toky
- hranice katastru

Meliorace zemědělských ploch jsou svedeny do přilehlých potoků, čímž je pozměněna část prameniš̌t.

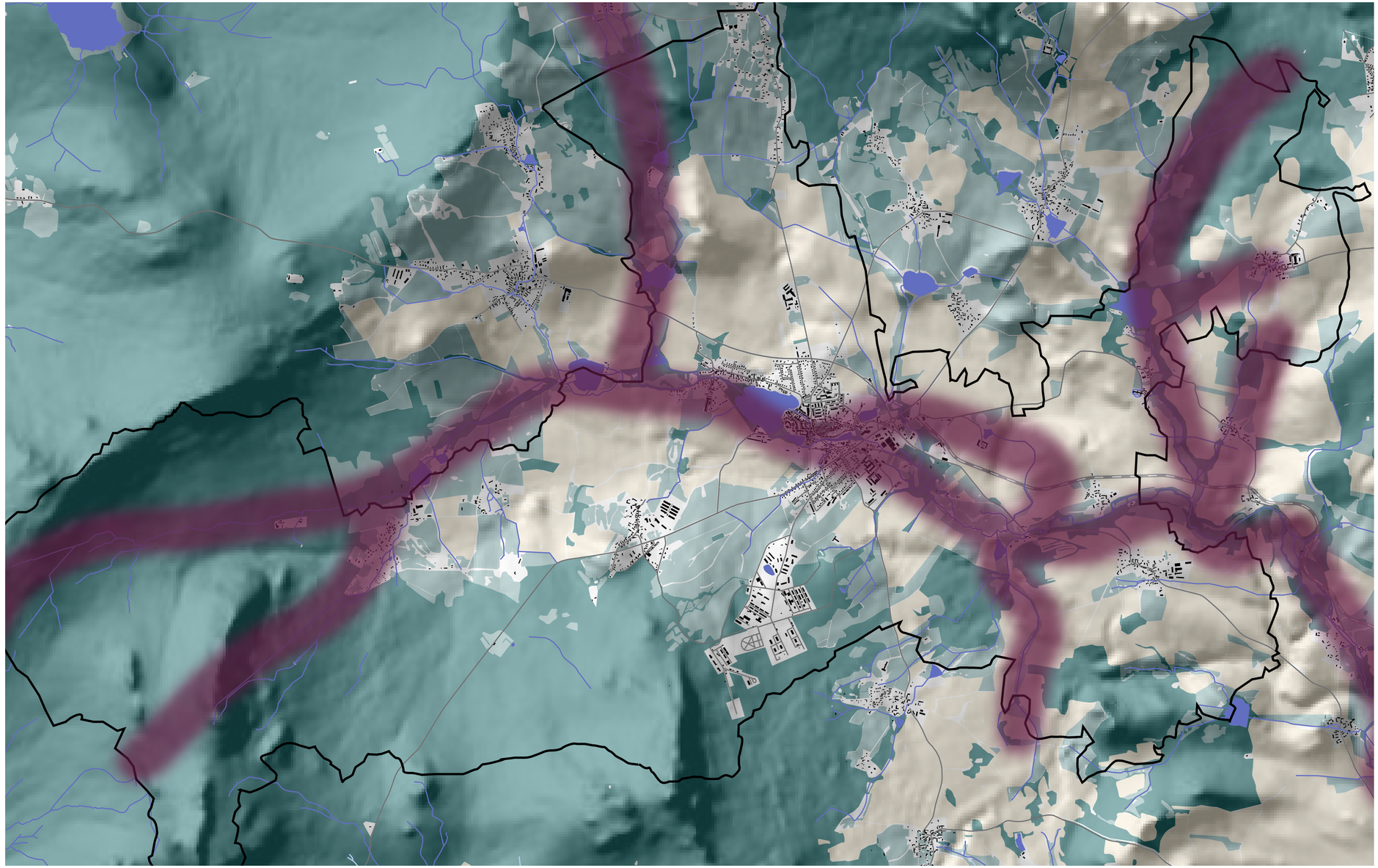

říční krajina
- louky
- lesy
- pole
- vodní toky
- hranice katastru

S | W

-říční niva tvořící biokoridor
-prameniště
-horská řeka-čistá s dostatkem vody
-rybniční soustava(rekreace , retence vody)
-souvislý pás lužní krajiny podél řeky

-nedostatečná péče o rybníky
-odvodnění a narušení pramenišť v lesích
-přístup k vodním plochám
-ohroženost erozí

O | T

-rekreační potenciál rybniční soustavy
-retenční schopnost rybniční soustavy a říční krajiny
-podpoření lužního charakteru říční krajiny
-podpoření jedinečného charakteru městečka u rybníka

-povodně
-narušení mokřadních systémů
-eroze zemědělských ploch

STROMY NA ÚZEMÍ ROŽMITÁLU

- památné stromy
- významné stromy
- louky
- lesy
- pole
- vodní toky
- hranice katastru

0,5 km

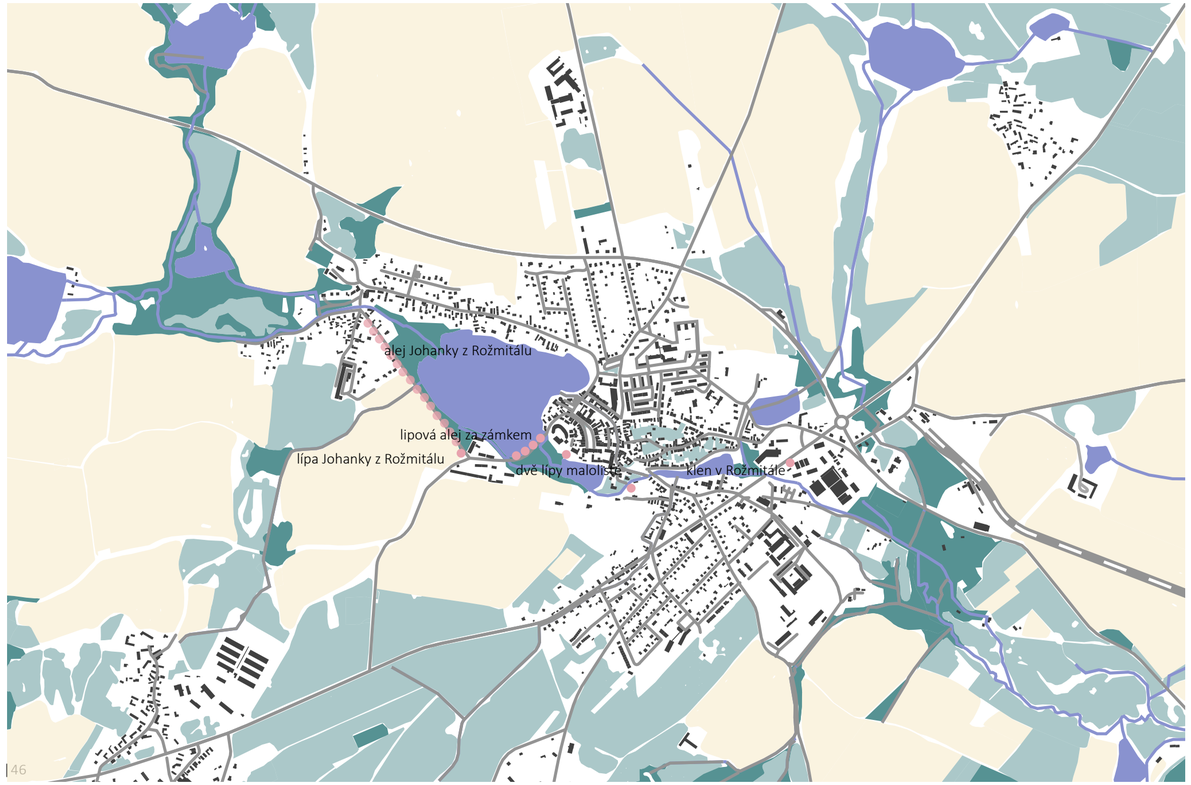

Alej Johanky z Rožmitálu je oblíbeným místem na vycházky. Tvoří ji sto šedesát let staré olše a jasany a třicítka před pár lety vysazených nových stromků.

foto: https://www.alejroku.cz/2018/alej-johanky-z-rozmitalu

Alej Johanky z Rožmitálu se také umístila v celostátní anketě alej roku na třetím místě.

foto: Tr Ma

Lipová alej za zámkem neodmyslitelně patří k charakteru města.

Dvě lípy malolisté

foto: Jiří Kliner

foto: https://www.turistika.cz/mista/lipa-johanky-z-rozmitalu/detail

Lípa Johanky z Rožmitálu, kde sedával i Jakub Jan Ryba.

03

HISTORICKÝ VÝVOJ KRAJINY

POHANSKÉ MOHYLY

Osídlení Rožmitálska je archeologicky prokázáno již z pohanské doby. Osídlení patrně postupovalo podél říčky Vlčavy, tehdy jmenované Božžes. Na pahorku Chocholíku u Přovic zanechali Slované šest mohyl, kde uložili své zemřelé. Některé z nich spálili na hranici, jiné však pochovali přímo. Mrtvým položili do hrobu stříbrné spony, náhrdelník z jantaru, koňskou uzdu a podobně. Tyto mohyly zkoumal před 2. světovou válkou archeolog Rudolf Turek. Památky jsou uloženy v Národním muzeu v Praze.

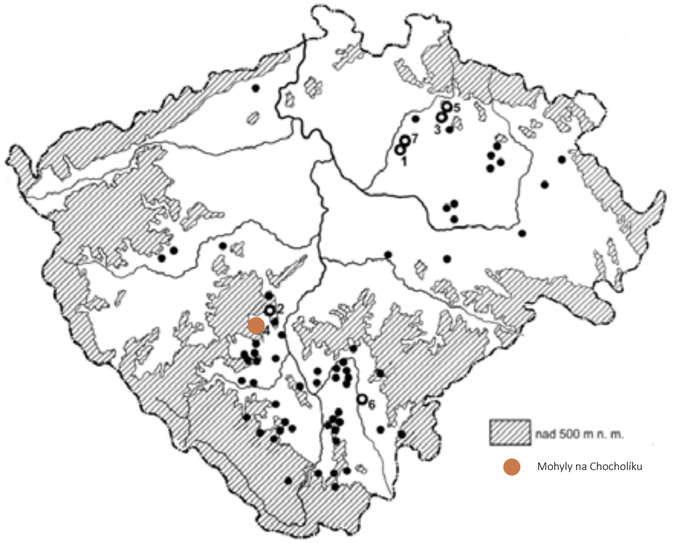

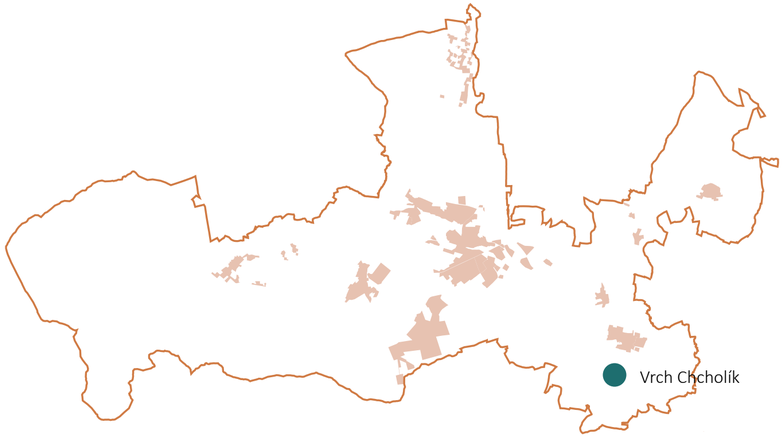

NEJSTARŠÍ OSÍDLENÍ

Nejstarší částí města je Starý Rožmitál. Právě zde byla nalezena keramika z mladší doby hradišťní z 10. a 11. Století. Dodnes se dochoval portál na kostelu Povýšení svatého Kříže, ten pochází z roku 1230 a město tento rok považuje a oficiální první datovanou zmínku.

První datovaný zápis v kronice pochází z roku 1265: rožmitálský kronikář a učitel Gabriel Brda píše: V dobách nejstarších vyplňovaly lesy jistě celou kotlinu rožmitálskou, jehličiny zaměnily zde v bažinách a třasoviskách stromy listnaté; mokřiny bývaly místo dnešních rybníků Podzámeckého, Kuchyňky, Jezu a obou Sadonických.

MÜLLEROVA MAPA Z ROKU 1720

Na nejranější z archivních map, Müllerově mapě Čech z roku 1720, je patrné město Rožmitál po Třemšínem. V jejím středu je vyoobrazen zámek.Kolem města je dobře patrná již plně rozvinutá soustava rybníků. Na vyobrazení je již i rybník Obžra, který byl založen jako poslední. Na mapě najdeme vyobrazené i Hutě, vedle kterých je zakreslen kalich. Pravděpodobně značící zde existující sklárnu.

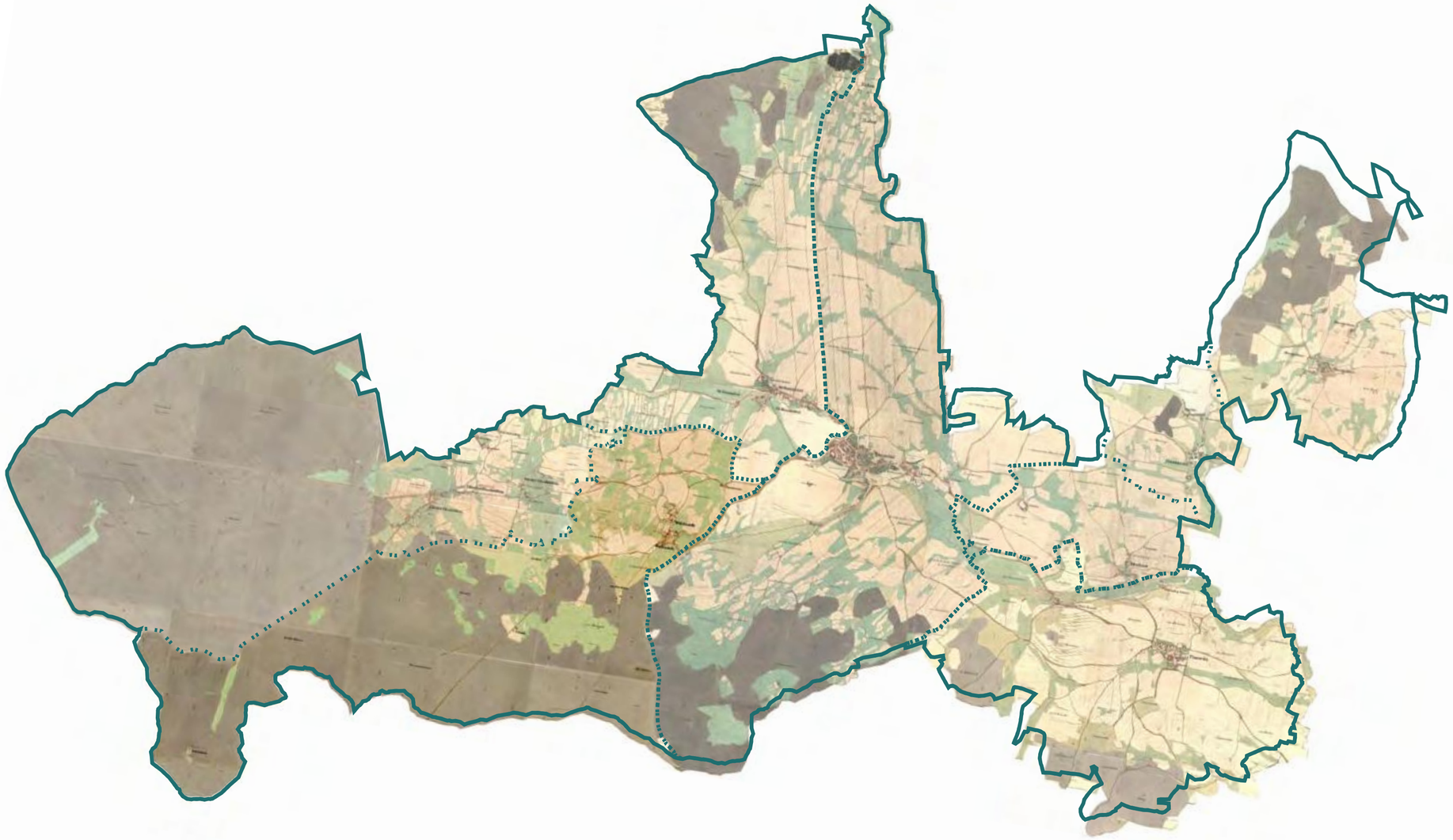

MAPA STABILNÍHO KATASTRU (1826 - 1843)

Na mapě stabilního katastru (1826 - 1843) je vidět, že v 19. století většinu území zabíraly zemědělské plochy. Pásy políček dohromady skládaly poměrně rozlehlé lány protkané sítí cest. zhruba 2 /3 zemědělské půdy byly tehdy tvořeny ornou půdou, 1/3 tak zbyla na trvale travní porosty sloužící pro pastvu a seč. Na západ od Rožmitálu můžeme vidět velkostatek s velkými plochami orné půdy, neobyklými pro toto období. Významnou část území byla pokryta lesním porostem. Jedná se zejména o území Brd ma východojižní starně území a poté dvy významné cílpy na serveru území nad Rožmitálem a nad Strýčkovy.

Ná mapách stabilního katastru můžeme pozorovat i plně rozvinutou sít rybníků v okolí Rožmitálu. Říční niva tvoří jasně znatelný zelený pás v území tvořený zejména trvale travním porostem.

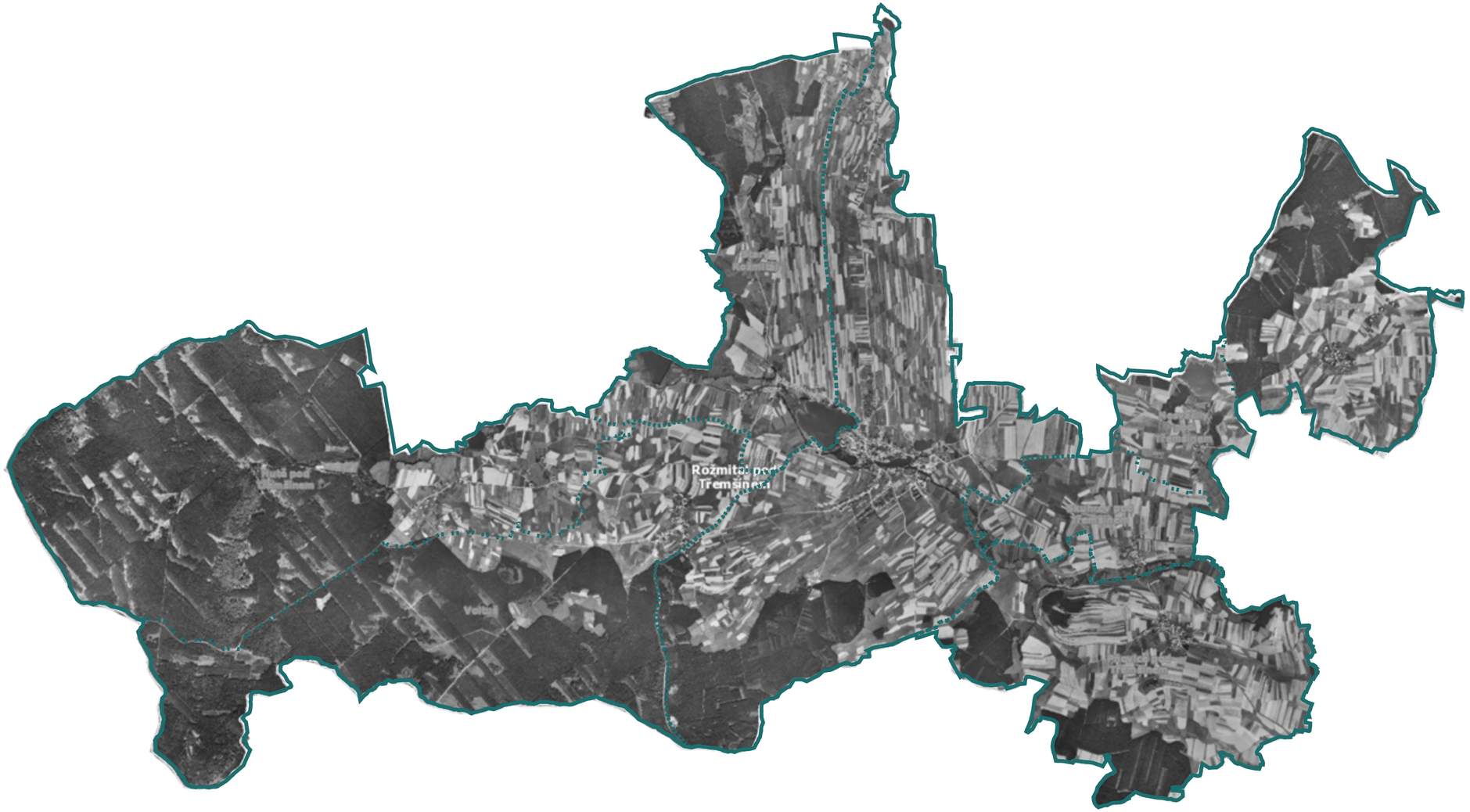

LETECKÝ SNÍMEK Z 50. LET 20. STOL.

Dalším dokladem vývoje území je letecká mapa z 50. let. Stále je patrná velká diverzita osevních k ultur na jednotlivých polích, i když scelování p ozemků již značně pokročilo. Mezi jednotlivými políčky nejsou patrné žádné remízky.

V západní části brd se již nachází struktura n avržená Gangloffem. Jedná se o strukturu cestní s ítě a lesních ploch. Ta napomohla významnému odvodnění Brd. Jasně patrné jsou i významně vytěžné pláně uvnitř lesů. Letecké sníky z 50. let jsou jediné na kterých to můžeme pozorovat. Předtím ani poté již k takto významnému odlesňování nedocházelo.

0 1 2 km

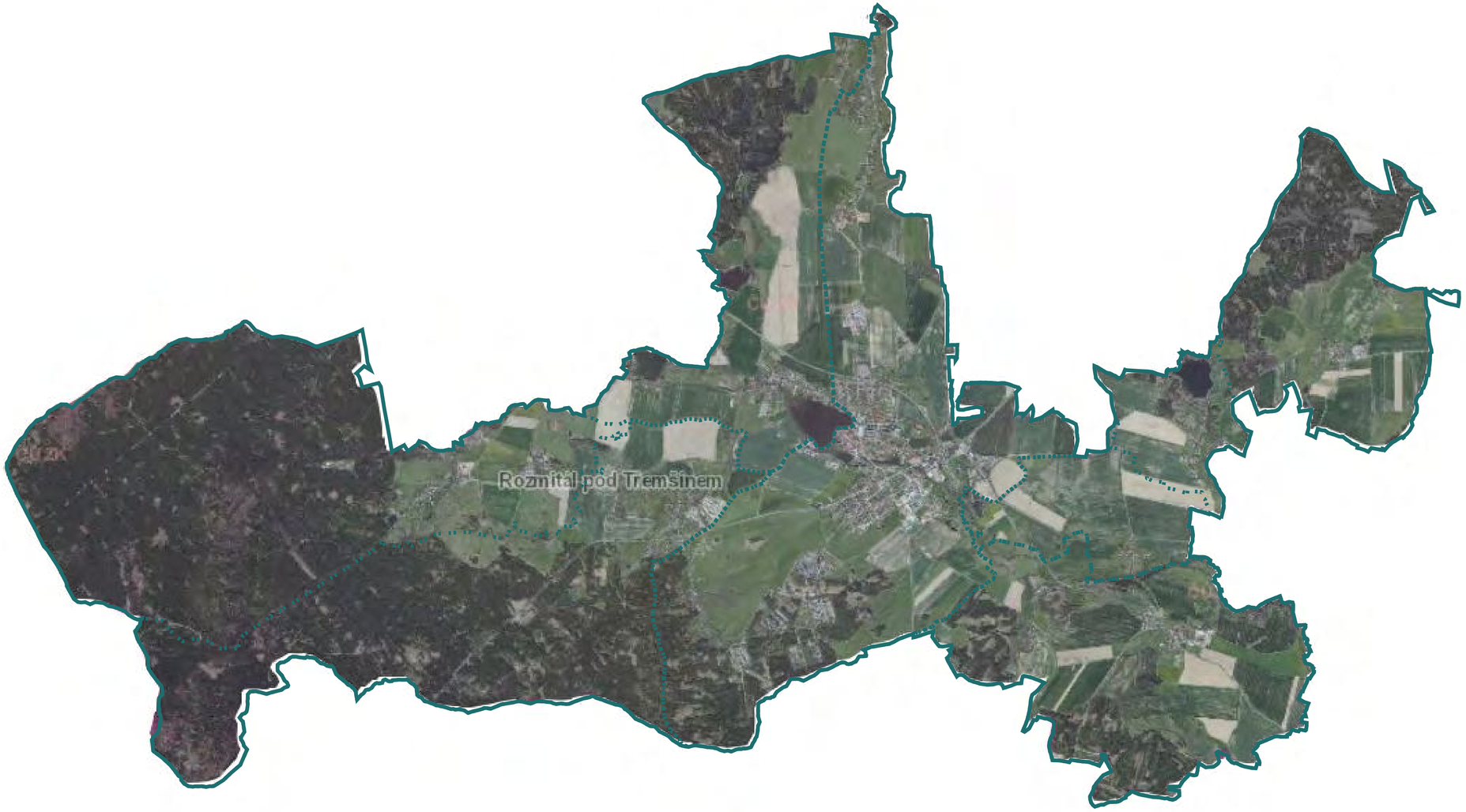

0 1 2 km

ORTOFOTO

Na současné ortofoto mapě je na první pohled zřejmé zcelení pozemků do větších celků. S tím souvisí i ztráta struktury polích cest. Využití půd zůstává podobné jako na předhcozích mapách. Rozloha lesních pozemků se nemění. Mění se pouze poměr orné půdy a travního porostu na úkor orné půdy.

Stabilní katastr

Na mapách stabilního katastru můžeme pozorovat velmi rozvinutou cestní síť. Díky významu městaRožmitál a faktu, že v tomto období existovaly již všechny dnes známé vesnice, můžeme pozorovat v elmi detailně rozvinutou cesní síť. Současně můžeme pozorovat jak se cesty přizpůsobují terénu a volí se nenáročnou trasu podél vrcholů, nikoliv přes ně. Západní část území, tedy území Brdy zůstává zatím bez významné cestní sítě.

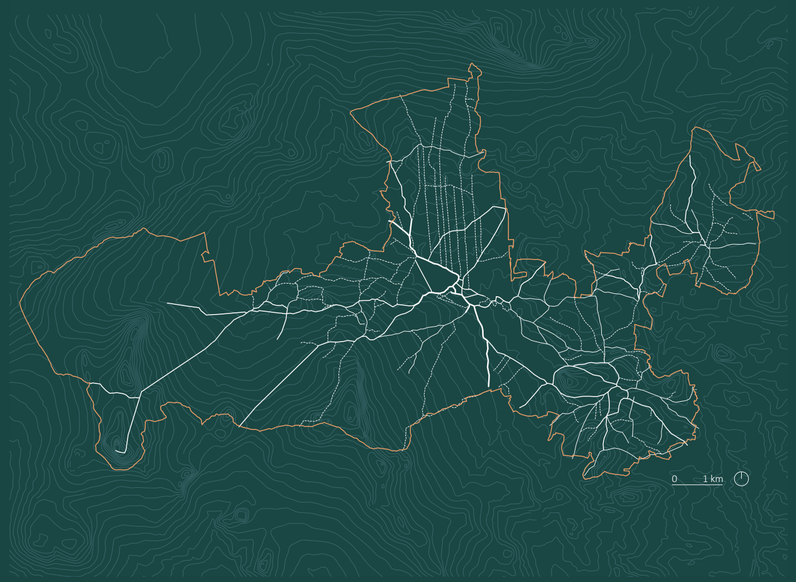

Letecké snímky z 50. let 20. století

Na ortofoto mapách z 50. let můžeme vidět ještě velmi rozvinuté cesty před kolektivizací půdy. Lehce zde však přeci jen začínají mizet cesty k jednotlivých políčkům. Význmanou změnou je narovnání cestní sítě v Brdech.

II. vojenské mapování

I na druhéme vojenském mapování můžeme p ozorovat zachovalou cestní síť až na úrověn j ednotlivých políčk. V některých místěch se síť d okonce zkušťuje. Významněji se začíná rozvíjet s íť cest v Brdech, zatím se však stále organicky přizpůsobuje terénu.

Součastnost

Současná síť cest zobrazuje několik zásadních změn. První z nich je zavedení obchvatu rychlostní komunikace kolem Rožmitálu. Durhou významnou z měnou je zanikání polních cest v důsledku k olektivizace zemědělských půd v 50. letech. A poslední zeměnou z zřejmě viditelné narování cest v území Brd.

SKLÁŘSTVÍ V BRDECH

První písemná zmínka o sklářství v Brdech pochází z roku 1645. Zápis v Rožmitálské pamětní knize se zmiňeuje o zničení sklářské osady vojsky třicetileté války. Zmiňovaná osada stála v mítě, kterému se dnes říká “Na staré huti”

Tento typ sklářství měl v Čechách tradici již od 13. stol. Místo pro založení takové huti muselo splňovat několik podmínek: v lokalitě se měl nalézat křemičitý písek, dostatek kvalitní hlíny na výrobu sklářských pánví a zejména dostatečná zásoba dřeva. Dřevo bylo byužíváno na toepení, ale také na výrobu potaše, který se vyráběl v tzv. flusárnách.

Jedna flusárna stála nedaleko Rožmitála u obce Voltuč, druhá stávala nedaleko dnešního vlakového nádraží. Výše zmiňovaná sklárna, byla zničena a nová byla postavena blíže Rožmitálu, v obci jež se dnes jmenuje Huť pod Tremšínem v části Zadní Huť.

Sklářství v kraji mělo svou váznamnou trdici. s různými odmlkami, zde vydrželo až do 23.5.1931.

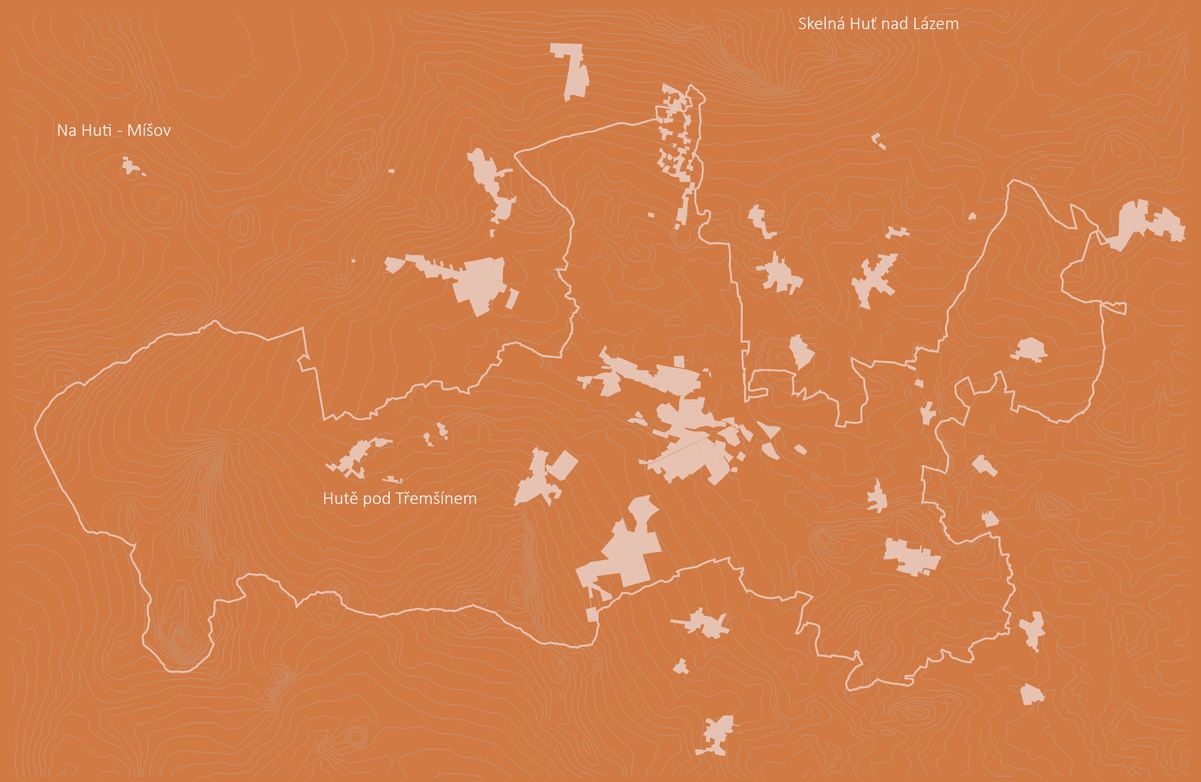

Přední a zadní hutě u Rožmitála pod Třemšínem
https://ags.cuzk.cz/- geonames

Skelná huť nad Lázem
https://ags.cuzk.cz/- geonames

PÁLENÍ UHLÍ V BRDECH

Pálení dřevěného uhlí v milířích je tradiční výrobnou dřevěného uhlí v Brdech. Dřevěné uhlí se používalo na topení v železných pecích a sklářských hutích. Byla ho tedy v tomto kraji veliká spotřeba a s tím i spojená spotřeba dřeva.

Co nám zbylo po milířích?

Po milířích nám zůstávají dodnes znatelné stopy v krajině. Jednak je to cestní síť uhlířských cest a druhak to jsou dodnes patrné urovnané placy an kterých milíře stály. Nejvýznamnější dochovlalé lokality jsou u Anenského vrchu nebo Jineckých Hřebenů, obě tyto lokality jsou mimo naše řešené území. Pozůstatky po milířích však najdeme v celých Brdech.

Většinou se jedná o zachovalé uhlířské cesty se stromovou strukturou. Uhlířské cesty jsou klikaté, široké jeden až dva metry a z placů se na ně lze obvykle dostat směrem s kopce a také ony samotné vedou stále s kopce. Stromovitá struktura cest ale není zcela vyvinutá a lze vytušit jen ojedinělé zákonitosti. V koruně "stromu" cest, na koncích větévek, jsou přímo napojené koncové placy. Placy umístěné podél "větví" jsou uhlířskými cestami míjené o několik až několik desítek metrů, k těmto placům vedou méně nápadné odbočky. Na hlavním kmeni, tam, kde se prudký spád cest změní v pozvolný a kudy muselo projet všechno uhlí z cestního "stromu", jsou přímo jemu do cesty umístěné rozměrově větší placy. Důvodem pro takové umístění by mohl být fakt, že se všechno dřevo nepodařilo přepálit v uhlí, a že tedy zbylé dřevo z rozebraných milířů bylo znovu do milířů skládáno v těchto místech, aby se usnadnil jeho transport a ušetřila surovina.

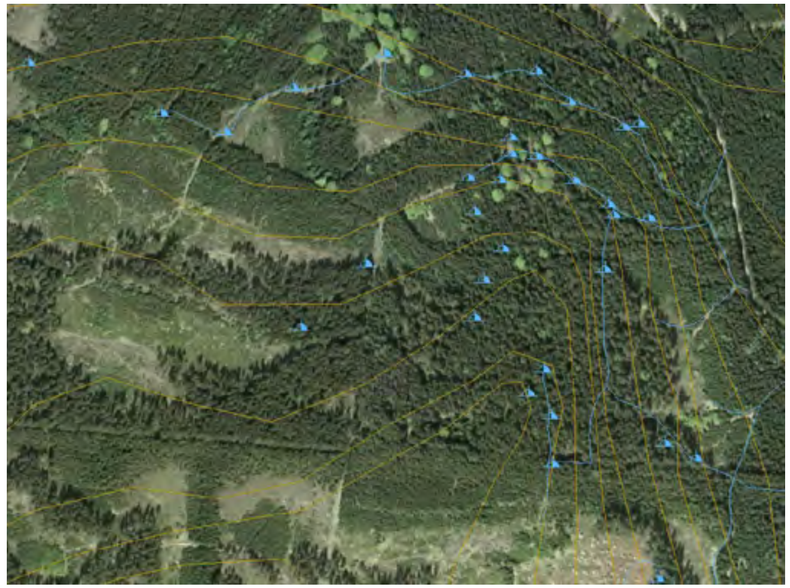

Zaznačená struktura milířů na Anenském vrchu
http://www.brdy.org/

Zachovalá plocha po původním milíři
http://www.brdy.org/

TĚŽBA ŽELEZNÉ RUDY

První kdo na území Rožmitálské kotliny vyráběli železo byli nejspíš Slované, kteří tuto oblast osídlili někdy v 11.-12. století. Většina železné rudy se tehdy těžila v povrchových i hlubiných dolech. Na Červeném vrchu jsou stopy povrchové těžby znát dodnes, další kutiska se nacházela pod Vrchem či u Vranovic.

Na Rožmitálsku je první huť i s hamrem doložena v první polovině 16. století, ta však v průběhu století zanikla a znova byla obnovena za Floriána z Gryspeku roku 1595, jednalo se o huť s hamrem na Železným úzjezdem.

V neklidném 17. století železářství stagnovalo. V roce 1701 byl vybudován rybník Obžera a pod jeho hrází stejnojmenná vysoká pec. O několik let pozdeji přibyl rybník Jez. V roce 1740 je v urbáři zmiňováno pět hmarů o sto let pozdeji, je jich již dvojnásobek.

V 18. stoeltí železářství prosperovalo. Bylo to zejména kvůli levné pracovní síle - povinné robotě a levnému dřevu. Dalším důvodem bylo, že železná ruda se těžila přímo na území Rožmitálu a tak nevznikaly náklady na dopravu.

Záznam z roku 1808 dokládá, že u rybníka Obžera se nacházela horní a dolní vysoká pec. Obžerská vysoká pec zanikla c roce 1815, mohlo za t zrušení roboty spolu s nedostatkem dřeva a tím zvýšené náklady na výrobu. V roce 1820 byla budova přestavěna na cánový hmar. Ve 30. a 40. letech doškolo k zmenšení hute na jendu vysokou pec a pět hamrů. V letech 1850-1853 došlo k poslednímu vzestupu železářství a došlo k obnovení tří hamrů. Vysoká pec na Jezu byla definitivně zrušena v roce 1873. Pátý hamr pracoval až do počátku 50. let 19. století. Ostatní hamry byly změněny na mlýny či pily.

Samostatným oborem bylo kovářství. Dřívě se v každé vesnici nacházel kovář, které zastal obyčejné požadavky. V 19. století docházelo ke specializaci a tak se v Rožmitálském kraji rozvinulo cvočkařství- výroba cvoků do bot. Výroba probíhala v tzv. cvokárnách. Ty byly buď přičleněny k chalupám nebo stály samostatně.

Štoly a železné doly

Vysoké pece

Gangloff v Brdech

(11. května 1809 – 7. února 1879)

Karel Gangloff byl český lesník a vynálezce. Vynalézal především přístroje pro zeměměřičství, stroje na měření dřevní hmoty a dřevozpracovatelské stroje. Pro velký rozsah jeho vynálezů byl nazýván také českým Archimédem.

Na základně přesného zaměření pak vypracoval rozdělovací síť a šachovnici průseků dělící jednotlivá lesní oddělení. Založil tak zcela novou cestní síť. Významně se podílel i na odvodňování místní krajiny. Navrh tzv. Gangloffův kanál. Jedná se o vodní kanál cca 2 km dlouhý, jehož účelem původně bylo zadržet vodu v Rořmitálském panství, aby neodtékala do panství Zbirožského.

Gangloffův náhon
https://brdy.up4.cz/

JAKUB JAN RYBA

(26. října 1765 Přeštice, 8. dubna 1815, Voltuš)

Autor České mše vánoční, jedné z nejhranějších skladeb v období Vánoc, složil 1 374 duchovních a světských skladeb. Byl stoupencem snah o znovuvzkříšení českého jazyka a o jeho kulturní prorození. Jeho osvícenské novátorství se nesetkalo s pochopením vrchnosti a Ryba 8. dubna 1815 spáchal sebevraždu.

Jakub Šimon Jan Ryba se narodil 26. října 1765 v Přešticích. Na studiích v Praze ho zaujala klasická poezie a filozofie, studoval Voltaira, Rousseaua a stal se přívržencem osvícenské ideologie.

Hudbě se Ryba věnoval již od dětství, hrál na klavír, housle a varhany. Za svůj život složil přes tisíc opusů. Z více než tisíce světských děl jsou oceňovány dvě sbírky písní na slova českých obrozeneckých básníků. Odkaz chrámových skladeb tvoří přes 200 děl, z nich 19 mší je určeno pro vánoční čas.

V únoru 1788 přijal Ryba místo venkovského kantora v Rožmitále pod Třemšínem. Ve své době byl snad nejvzdělanějším kantorem u nás. Ovládal několik jazyků, kromě němčiny také francouzštinu, italštinu, latinu a řečtinu. Po vzoru Voltaira a Rousseaua razil osvícenské myšlenky. Byl vynikajícím pedagogem. Učil děti nejen obvyklým předmětům, ale také „pravidlům společenským, slušnosti, dějinám v lasteneckým, pravidlům zdravovědy a polního hospodářství.“ A zrušil tělesné tresty.

Sám měl třináct dětí a žil a skládal v bídě. Jak už to bývá, čím úspěšnější Ryba byl, tím větší nevoli a závist probouzel u svých ctihodných spoluobčanů. K ústrkům a pronásledování se přidala těžká nemoc a Jakub Jan Ryba už neuměl dál vzdorovat.

8. dubna 1815 ráno ho přítel našel pod kopcem Štěrbina u rodné Voltuše umírajícího, s krčními tepnami proříznutými břitvou. Jako sebevrah byl pochován bez obřadu na zrušeném morovém hřbitově, teprve po čtyřiceti letech byly jeho ostatky přeneseny na rožmitálský hřbitov. Na místě jeho skonu vztyčili lesní dělníci prostý kamenný křížek. V roce 1933 nad ním byla navršena mohyla. Stojí tam dodnes.

Poslední cesta Jakuba Jana Ryby

O poslední cestě Jakuba Jana Ryby se vedou spekulace. Některé zdroje uvádí, že se měl ráno potkat s přítelem právě za Voltuší a jeho přítel ho zce posléze nalezl. Jiné zdroje uvádí, že Jakub Jan Ryba byl pohřešován a až po několik dnech ho nalezly v lese.

Přesnou jeho cestu tedy neznáme, víme jen, že se vydal z fary u Kostela Povýšení sv. Kříže k Voltuši až po místo na svahu na úpatí vrcholku Štěrbina, kde dnes stojí jeho mohyla.

Právě nalezení a obnovení cesty Jana Jakuba Ryba je předmětem tohoto ateliéru.

Stabilní katastr

II. vojenské mapování

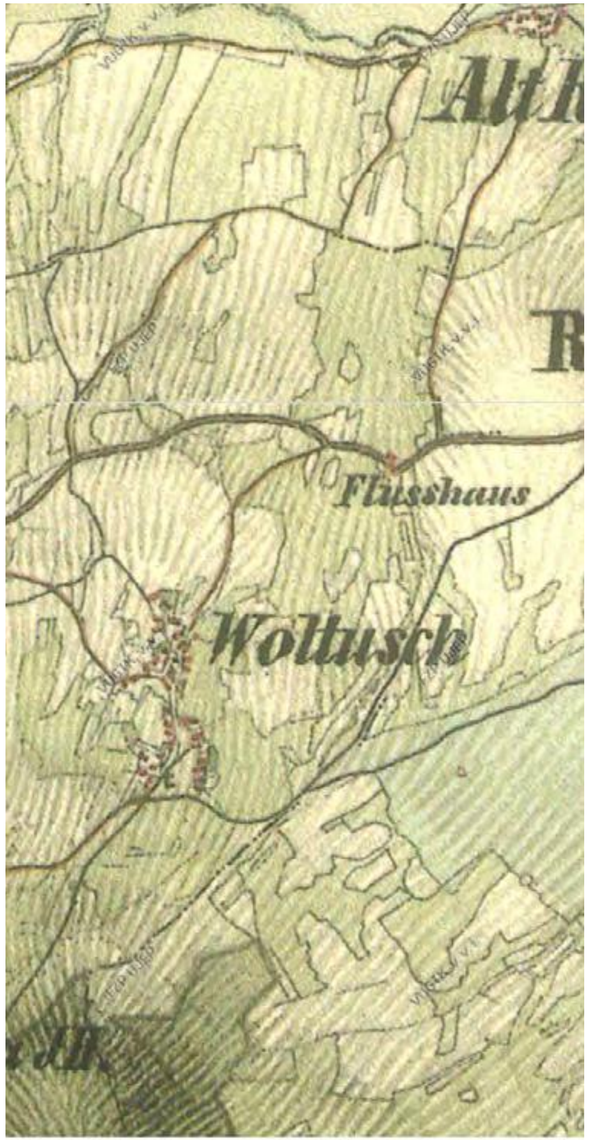

Topografické mapy v systému S-1952

Ortofoto 50. léta

Hledání poslední cesty

Hledání poslední cesty Jakuba Jana Ryby z aločlo zkoumáním historických map. Kde tehdy cesty byly? Kudy vedly? Ani prozkoumání historických m apových podkladů, nám ale nepomohlo nalézt c estu. Těmito místy vedou totiž dvě cesty téměř s ouběžně. Až náhled do současného katastru o ddhalil dominantní parvou trasu, která v něm z ůstala zachována dodnes. Její existenci potvrdil i d ochovalý křížek na křížení současné komunikace s původní, dnes již zaniklou cestou.

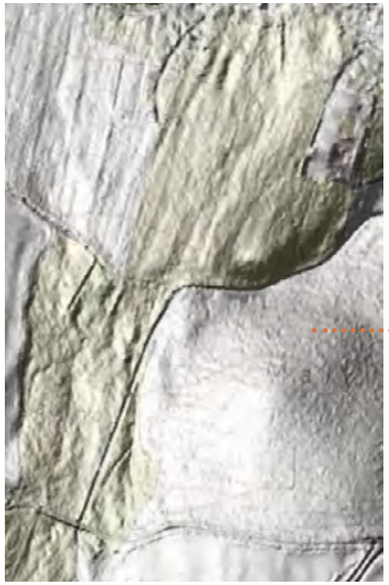

Zámecký park

Nedílnou součástí areálu je středně velký park přírodně krajinářského typu, založený na místě mokřin a bažin JZ. od zámku v mírně se svažujícím terénu počátkem 19. stol. Anglický park zhruba trojúhelného půdorysu je vymezen na sev. straně silnicí vedenou po hrázi Podzámeckého rybníka, na J. potokem vytékajícím z tohoto rybníka (začátek říčky Vlčavy- Skalice) a rybníkem Kuchyňkou. Parkem protéká malý potůček z Podzámeckého rybníka do Kuchyňky.

zelinářská zahrada	Gemüse Gärten	1	
		2	
zahrada		3	
ovocnářská zahrada	Obst Gärten	1	

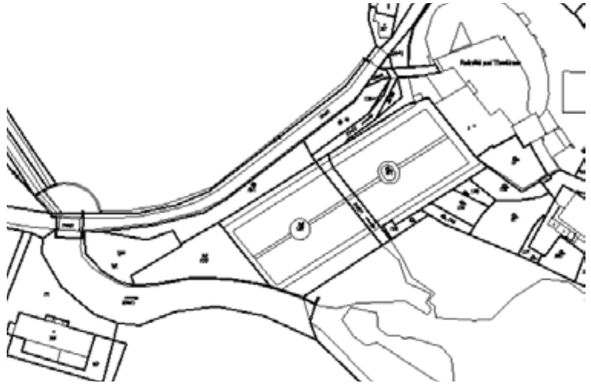

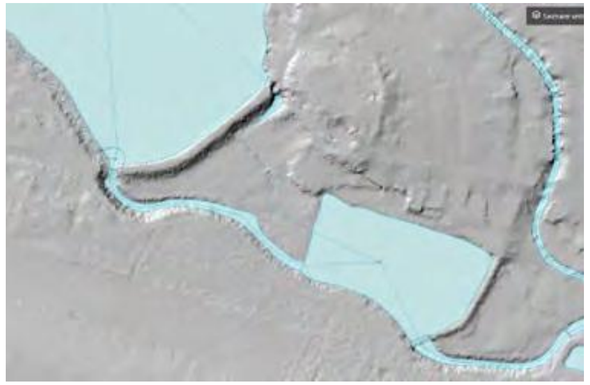

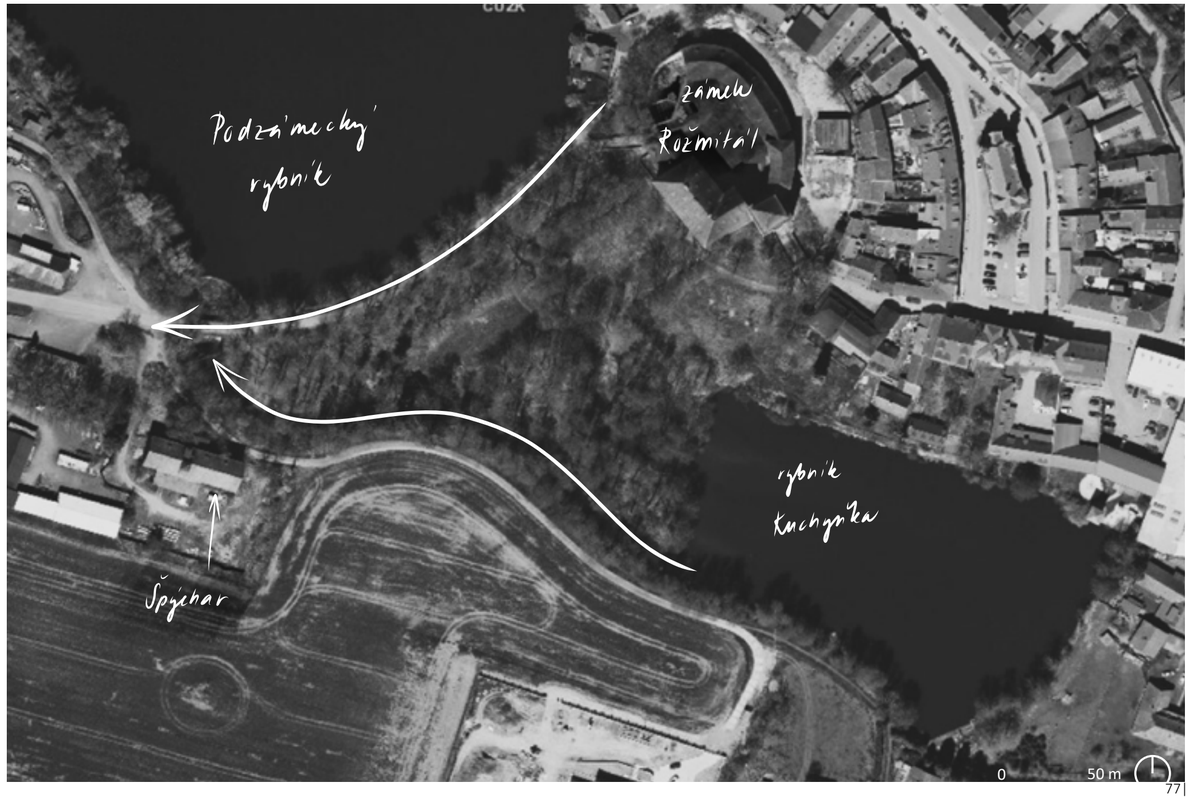

Zámek s rybníky

na historických fotografiích

Iqui doluptasse nonsequidis di ipiet doluptu restrum sit liciet aut veligent quas ipsam, ut hari tem ab ium remporem. Gendest, et aspediaesto cum qui dolorer roribea de por sunto con ne sa dolora dolupta tiatio quaesed quia ium ullaborest hiliciendam anihillabore anissin et res mil et fugia nectaquo eos expelibea eos dolumquo veniae sim dignam, sum landit fuga. Taspid qui rehenit alisquo et re vid et pora consectur? Edi optate isitis erist, solorerum explabo rrundamet quidell iquam, quo et officient dolorporis ellaut ut eum quamuscitiae eum abo. Itae quo quis doles molupta sseque dolores tesequatqui beruntis eiuntur sunt plis idus esequide nobis volupta ditiusd anditae neceat aspero evendebit quid quianient quiducit latiassi solore sitas sam, totatibus, eatiberum et ut at fugia perrore ctatistia dolupta nullenda id que porepelic te pariae. Cum qui conse qui as everchi llabori similiq uibusam iminvel enisqui bustrumqui dolupta inctatibero oditibus ero doluptassi opti vent dem eum fuga. Nem faccull

Pohled na zámek od špýcharu
https://www.rozmitalskeobrazky.cz/

Rožmitálský zámek přes rybník Kuchyňka
https://www.rozmitalskeobrazky.cz/

atio. Ehenia dolut quaest, id estor si officipid ut ani temero occumqu iderferibust re dolorae vollat poratibusa aut plaut

https://www.rozmitalskeobrazky.cz/

Pohled na zámek přes rybník Kuchyňka
https://prazdnedomy.cz/

https://prazdnedomy.cz/

Rožmitál od špýcharu
https://www.rozmitalskeobrazky.cz/

Zámek Rožmitál pod Třemšínem- dobová pohlednice, 1914
https://prazdnedomy.cz/

Rožmitál od Jezu
https://www.rozmitalskeobrazky.cz/

Alej a lípa Johanky v zimě
https://www.rozmitalskeobrazky.cz/

Hráz Podzámeckého rybníka
https://www.rozmitalskeobrazky.cz/

04

ČLOVĚK V KRAJINĚ

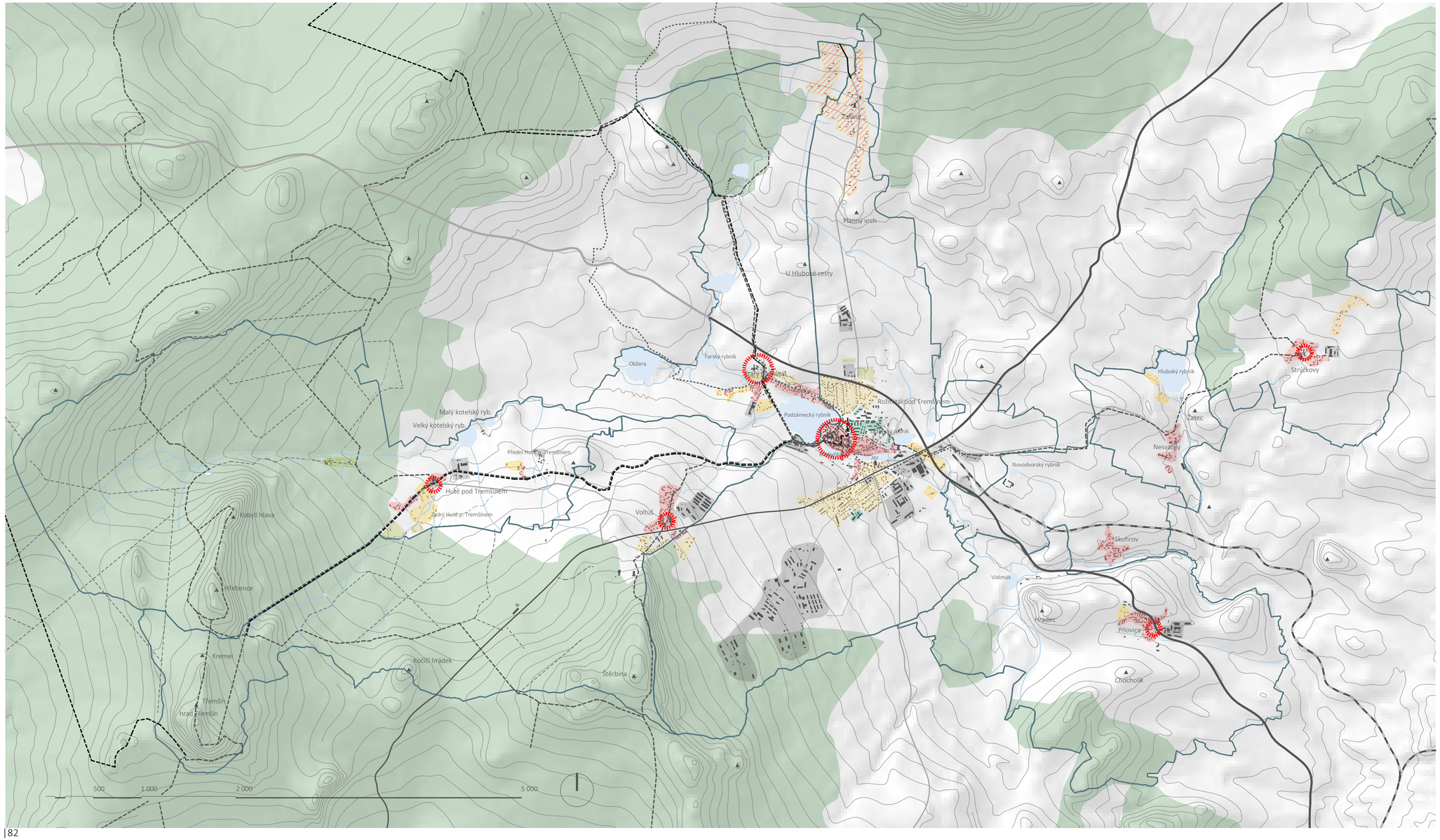

CENTRA A TYPOLOGIE

Historická centra v katastrálním území Rožmitálu pod Třemšínem jsou klasickými příklady vzniku osad kolem dvou protínajících se cest. Na jejich průniku se často nacházejí drobné i větší svatostánky v podobě kostelů, kapliček nebo božích muk.
Rožmitálské náměstí je typickým tržním náměstím transformovaným automobilizací na parkoviště. Je tedy na zvážení, zda s přibývajícími obyvateli není potřeba definice nového veřejného prostoru.
Typologická řada pak ukazuje vývoj města a jeho suburbií s ohledem na občanskou vybavenost.

LEGENDA

- hranice katastru
- cyklotrasy
- pěší a turistické cesty
- silnice I. třídy
- silnice II. třídy
- železnice
- vrchol
- les

CENTRA A TYPOLOGIE

- centra jednotlivých obcí
- historická zástavba
- historická zástavba + 20. st.
- ucelená zástavba rodinných domů
- neucelená zástavba rodinných domů
- modernistická zástavba
- zahrádkářské kolonie
- areály
- neidentifikovatelné plochy

HISTORIE

- hrad/zámek
- zřícenina
- kostel, kaple
- pomník, památník

ROŽMITÁL POD TREMŠÍNEM

NÁMĚSTÍ S KOSTELEM SV. JANA NEPOMUCKÉHO

NÁMĚSTÍ S KOSTELEM SV. JANA NEPOMUCKÉHO

Z ÁMEK ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM

VSTUPNÍ BRÁNA DO ROŽMITÁLSKÉHO ZÁMKU

HLAVNÍ DVORANA ROŽMITÁLSKÉHO ZÁMKU

PARK U ZÁMKU ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM

A LEJ S PŘEPADEM MEZI DVĚMA RYBNÍKY – PODZÁMECKÝ A KUCHYŇKA

PODBRDSKÉ MUZEUM

MUZEJNÍ VYHLÍDKA S DĚTSKÝM HŘIŠTĚM
www.podbrdskemuzeum.cz

STARÝ ROŽMITÁL

Srdcem Starého Rožmitálu je nepochybně kostel Povýšení sv. Kříže s farou a kaplankou umístěný na terénním zlomu kotliny v předhůří Brd. Svým umístěním a významem se stává nepřehlédnutelným orientačním bodem a je důležitou součástí krajinné veduty Starého Rožmitálu a ROžmitálu pod Třemšínem.

VOLTUŠ

Centrem vesnice Voltuš se stává náves s kaplí sv. Anny a pomníkem obětí světových válek a nedalekým návesním rybníkem.

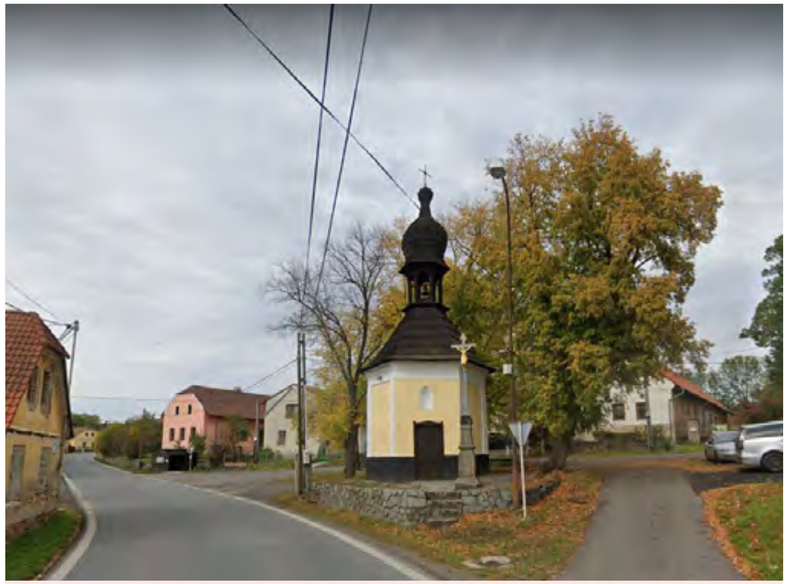

PŇOVICE

- kaple se zvoničkou na návsi

STRÝČKOVY

- kaple se zvoničkou na návsi

zdroj obrázků: snímky obrazovky Google street view dostupné na www.google.com/maps

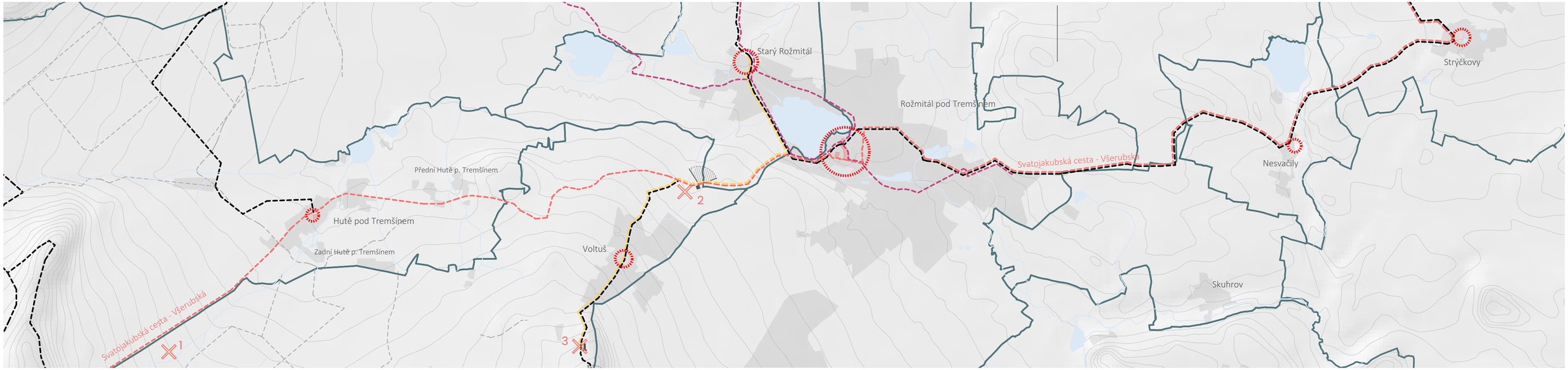

SVATOJAKUBSKÁ CESTA & CESTA JAKUBA JANA RYBY

Svatojakubská cesta- Všerubská je součástí historické sítě poutních cest vedoucích ke hrobu sv. Jakuba Staršího v Santiago de Compostela.
V našem území tvoří důležitou spojku mezi již zmíněnými centry a dá se nani navázat spousta nových zajímavých míst spojených s historií Rožmitálu pod Třemšínem a okolních obcí.
[1] značí místo, kde původně stála sklářská huť poblíž malého rybníčku. Dnes zde lze najít pouze kameno dřevěnou stavbu.
[2] I druhé místo se nachází na trase Svatojakubské cesty. Pojí se s další výrobou na Rožmitálsku, a to s výrobou flusu. Kousek od obce Voltuš se kdysi nacházela stará flusárna. Použití flusu bylo dosti široké. Jakožto žíravina se používal pro praní, vydělávání kůží a právě i pro výrobu skla. Nejen že je místo zajímavé, co se historie týče, ale je i pohledově cenné. Výhled na lipovou alej a kostel Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále je krajinným fenoménem, který si zaslouží pozornost.
[3] je chvilkovým odbočením, ale opět úzce spjatá s krajem Rožmitálu pod Třemšínem. Působil zde skladatel a učitel Jakub Jan Ryba. Kousek za Voltuší má svou mohylu. Cesta Jakuba Jana Ryby je potenciálem, který stojí za to naplnit. Trasa by měla vést mezi mohylou za Voltuší, lipovou alejí Johanky z Rožmitálu přes starorožmitálský kostel až do centra Rožmitálu pod Třemšínem, kde v Podbrském muzeu existuje výstava dedikovaná právě jeho osobě a tvorbě.

https://www.brdyapodbrdsko.cz/galerie_clanky/big/mohyla-jakuba-jana-ryby_690.jpg

https://plzen.rozhlas.cz/flus-potas-nebo-salajka-s-tim-souvisela-i-byvala-sklarska-hut-na-rozmitalsku-8463888

https://www.brdy.info/kapitoly/hranicni_hreben.php

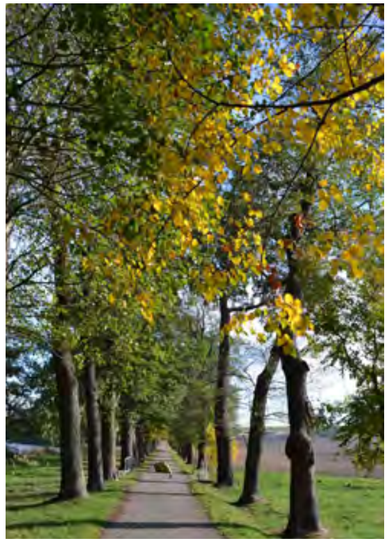

https://www.venkovanka.eu/m/rozmitalsko-a-podbrdsko/fotogalerie/

https://www.rajce.idnes.cz/f1309654967

TYPOLOGIE ZÁSTAVBY

Typologie zástavby často prozrazuje o tom, v jaké době vznikala. Kolem zámku se logicky v rostlé formě vine historická zástavba, která velmi přirozeně svým tvarem kopíruje oválný půdorysný tvar zámku. Náměstí s kostelem bylo v minulosti využívání jako tržní, kde se odehrávaly hlavní události v životě obyvatel.

Dle dostupných leteckých ortofoto je viditelné, že až do 50. let minulého století se město rozrůstalo podél hlavních tahů s rodinými domů, které tvořily ucelené bloky, nebo se přímo odkazovaly k hlavní ulici.
Kolektivizace pak proměnila krajinu zemědělskou kolem Rožmitálu tak, že se ztratilo přirozené difúzní rozhraní mezi městem a krajinou (např. fragmetn původního sadu na dnešním území domovu pro seniory).

80. a 90. léta přinášejí krizi a nedůvěru v územní plánování měst a vznikají tak zástavby většinou čtyřpodlažních bytových domů, které svým měřítkem absolutně neodpovídají zbytku zástavby. Jejich náhlé přivození kapacity obyvatel donutilo město k výstavbě nové občanské vybavenosti, která byla rychle efektivní, ale taktéž narušila výraz města- viz výstavba halových prodejen i v těsné blízkosti historického centra.
Zahradkářské osady se dají počítat jako projev krajiny přírodní ve městě. Jsou to plochy často ozeleněné, s vysokou retenční schopností, lidmi využívané pro rekreaci.

Město a krajina nejsou dva protichůdné jevy. Město je jako urbánní prostředí, které krajinu umí obhospodařit, ale rozhodně ji nezneužívá (odkaz na zemědělskou politiku minulého režimu). Krajina má být všudypřítomna ve městě, měla by se chránit a udržovat. Přímo Rožmitálem prochází biokoridor, zcela přirozeně podél rybniční soustavy a toků. Jeho existence je zásadní pro zachování prostupnosti území pro nespočet organismů. Průmyslové a výrobní areály ho utlačují, vykacují stromy na svém pozemku, betonují plochy bylinného a travního patra. V zásadě platí, že od toku by se mělo dodržovat ochranné pásmo.
Dále se kolem toků staví garáže, zbytečné vybatonované plochy, neidentifikovatelné plochy, které často nemají jasně definované majetkové poměry (tedy není zde známo, kde je veřejné, kde je soukromé, co z toho vlastní město).
Plochy technické infrastruktury jsou jako součást veřejné vybavenosti města velmi důležité. Na co je potřeba myslet při dalším rozvoji je fakt, že se mají navrhovat s ohledem na své okolí (zda působí/nepůsobí bariéry, ne/snižují prostupnost města).

Poslední typologií, která se v Rožmitále a i jiných českých městech nachází jsou rodinné domy stavěné bez ohledu na svůj kontext. Tato satelitní výstavba má v povaze vytvářet slepé ulice končící v polích s možností návaznosti na ně. Jedná se většinou o domy, které nekomunikují nijak s veřejným prostorem, odvrací se od něj v podobě vysokých betonových plotů. Problémem této zástavby je, že se nenavrhuje s myšlenkou na občanskou vybavenost. Satelitní výstavba pak vyvolává vysoké nároky na dopravu a technickou infrastrukturu, doprava zaplňuje město a zde přítomná občanská vybevnost na to často není připravena (není kde zaparkovat, přeplněné mateřské školky, atd.)

zdroj obrázků: snímky obrazovky ze satelitních map dostupných na www.google.com/maps

historická zástavba

ucelená zástavba rodinných domů

průmyslové a skladovací areály

plochy technické infrastruktury

modernistická zástavba 20. století

zahrádkářské kolonie

neucelená zástavba rodinných domů

neidentifikovatelné plochy

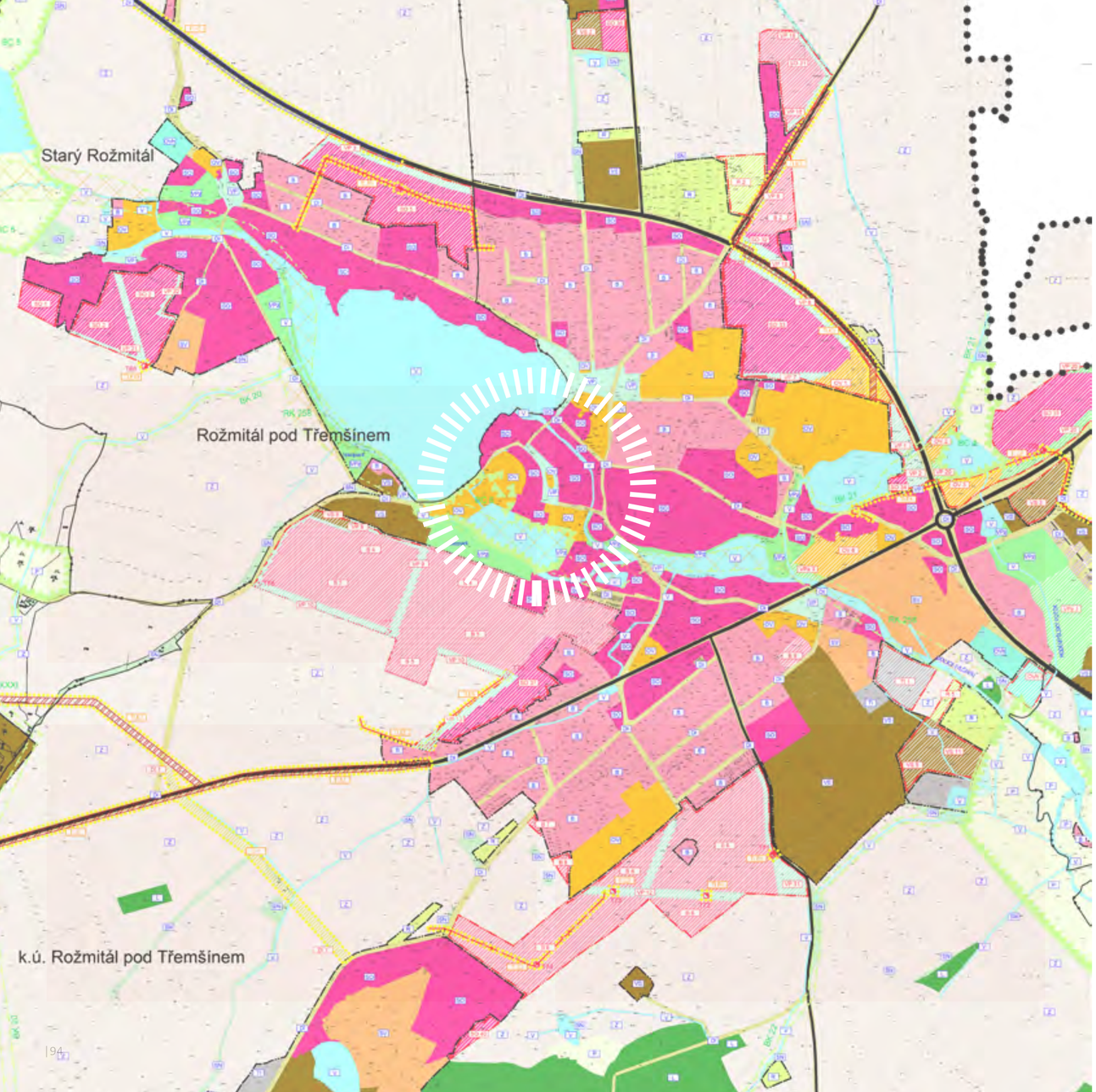

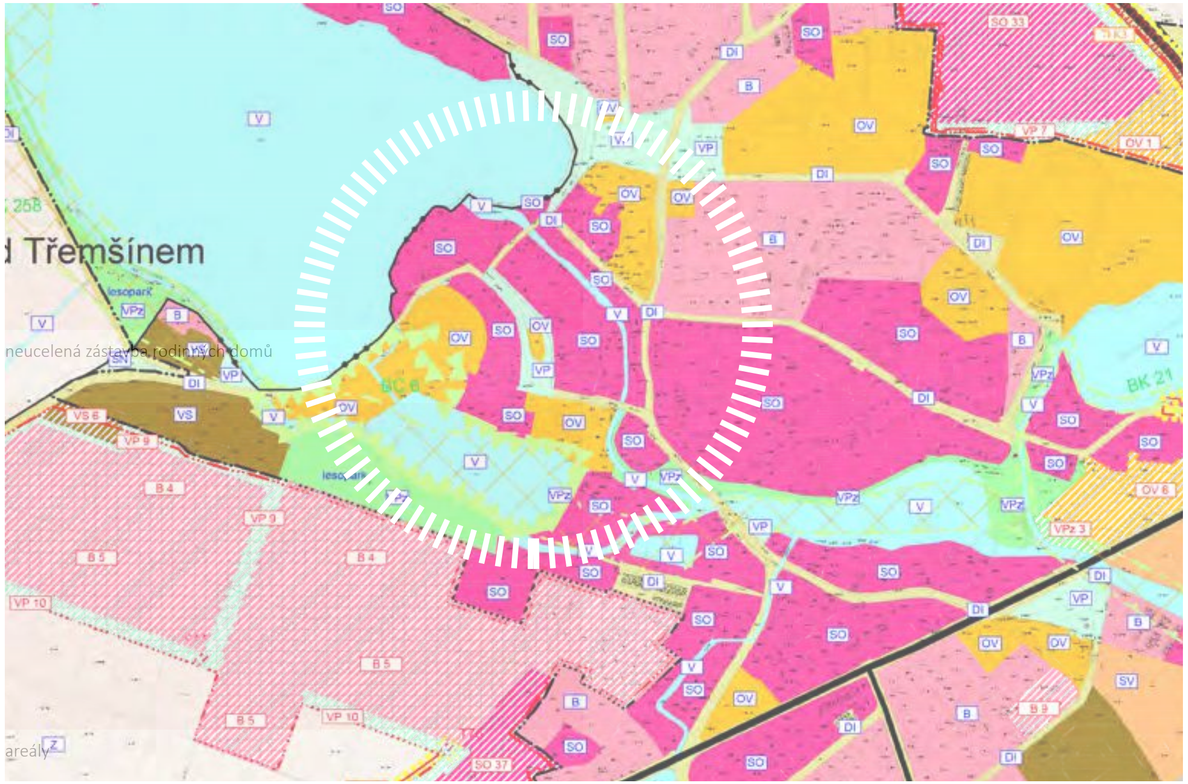

PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ

STABILIZOVANÉ PLOCHY	PLOCHY ZMĚN	
B	B	PLOCHY BYDLENÍ
R	R	PLOCHY REKREACE
OV	OV	PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ
OVh		- PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ - HŘBITOV
VP	VP	PLOCHY VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ
VPz	VPz	- PLOCHY VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ - ZELEŇ
SO	SO	PLOCHY SMÍŠENÉ OBYTNÉ
DI	DI	PLOCHY DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY
DI		- PLOCHY DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY - DRÁŽNÍ
TI	TI	PLOCHY TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY
VI	VI	PLOCHY VÝROBY A SKLADOVÁNÍ
SV		PLOCHY SMÍŠENÉ VÝROBNÍ
V	V	PLOCHY VODNÍ A VODOHOSPODÁŘSKÉ

Z	PLOCHY ZEMĚDĚLSKÉ
L	PLOCHY LESNÍ
P	PLOCHY PŘÍRODNÍ
SM	PLOCHY SMÍŠENÉ NEZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ
NS	PLOCHY TĚŽBY NEROSTŮ

VYMEZUJÍCÍ HRANICE

● ● ● ● ● ●	HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
	HRANICE KATASTRÁLNÍHO ÚZEMÍ
	HRANICE ZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ
	HRANICE ZASTAVITELNÝCH PLOCH
- - - - - - - - - - - -	HRANICE PLOCH S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ

ÚZEMNÍ PLÁN

Ú zemní plán Rožmitálu pod Třemšínem ukazuje absenci nových center města. Jižně se rozrůstající zástavba nedisponuje hlavním veřejným prostorem, či uceleným blokem občanské vybavenosti, což nutí obyvatele zatěžovat nejbližší okolí hlavního náměstí, a to hlavně motorovou dopravou.
Ú zemní plán také nepříliš počítá s veřejnou zelení a nevhodně upravuje okolí rybničního pásu (viz. umisťování ploch technické infrastruktury a výroby). Z a povšimnutí stojí si srovnat velikosti funkčních ploch těsně kolem centra a dále od něj.

OBČANSKÁ VYBAVENOST

Rožmitál pod Třemšínem má v rámci svého katastrálního území spádovou oblast téměř 7 000 obyvatel. S dojezdem cca 6 km se Rožmitál se svou občanksou vybaveností stává jasným cílem místních a dojíždějících.

Tak jako na předchozích stránkách je i zde jasně vidět, že největší koncentrace veřejné vybavenosti je v širším okruhu od centra a hlavně na sever od rybničního pásu.

- správa města
- zdravotnická centra, lékař
- vzdělávání
- kultura
- kulturní/historická památka
- muzeum
- pošta
- obchod
- stravovací zařízení
- sportoviště, dětská hřiště
- cyklotrasa
- turistická trasa
- cenný krajinný fenomén - alej

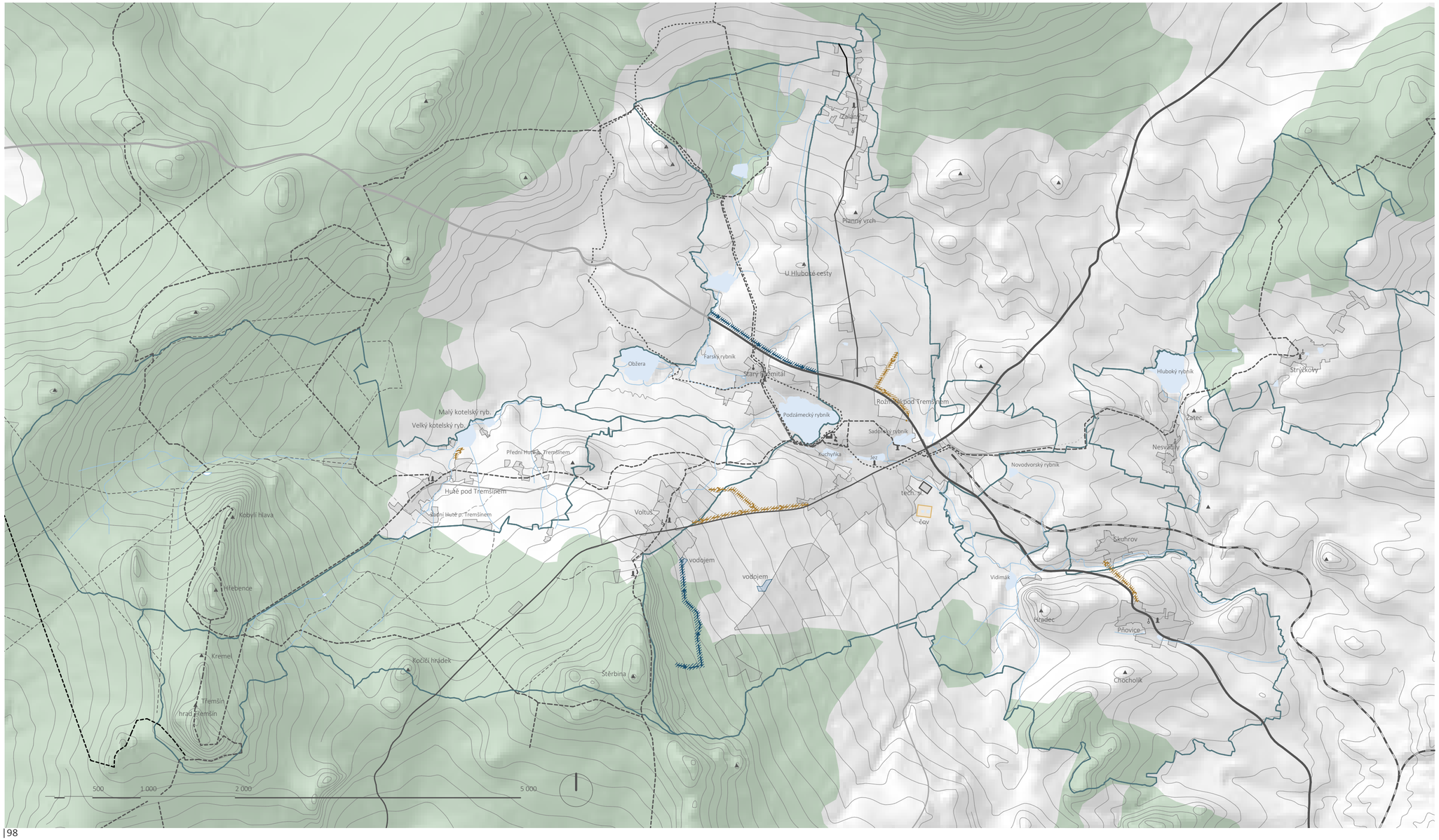

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

R ožmitál pod Třemšínem protínají dva hlavní průtahy silnic I. a II. třídy, a to mezi Plzní a Táborem a ze severu směrem od Příbrami.
A čkoli je zde přítomna železnice, která propojuje R ožmitál s vedlejší obcí Březnice a dále vede na P říbram, byla její činnost ukončena v prosinci roku 2021.
V ýkres stavu technické infrastruktury byl převzat z podkladu územního plánu města Rožmitál pod Tremšínem.

LEGENDA

- hranice katastru
- pěší a turistické cesty
- cyklotrasy
- silnice I. třídy
- silnice II. třídy
- železnice
- zastavěné území
- vrchol
- les

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

- vodovod
- koridor vodovodního řadu
- kanalizace
- koridor kanalizace

HISTORIE

- hrad/zámek
- zřícenina
- kostel, kaple
- pomník, památník

ČLOVĚK V KRAJINĚ

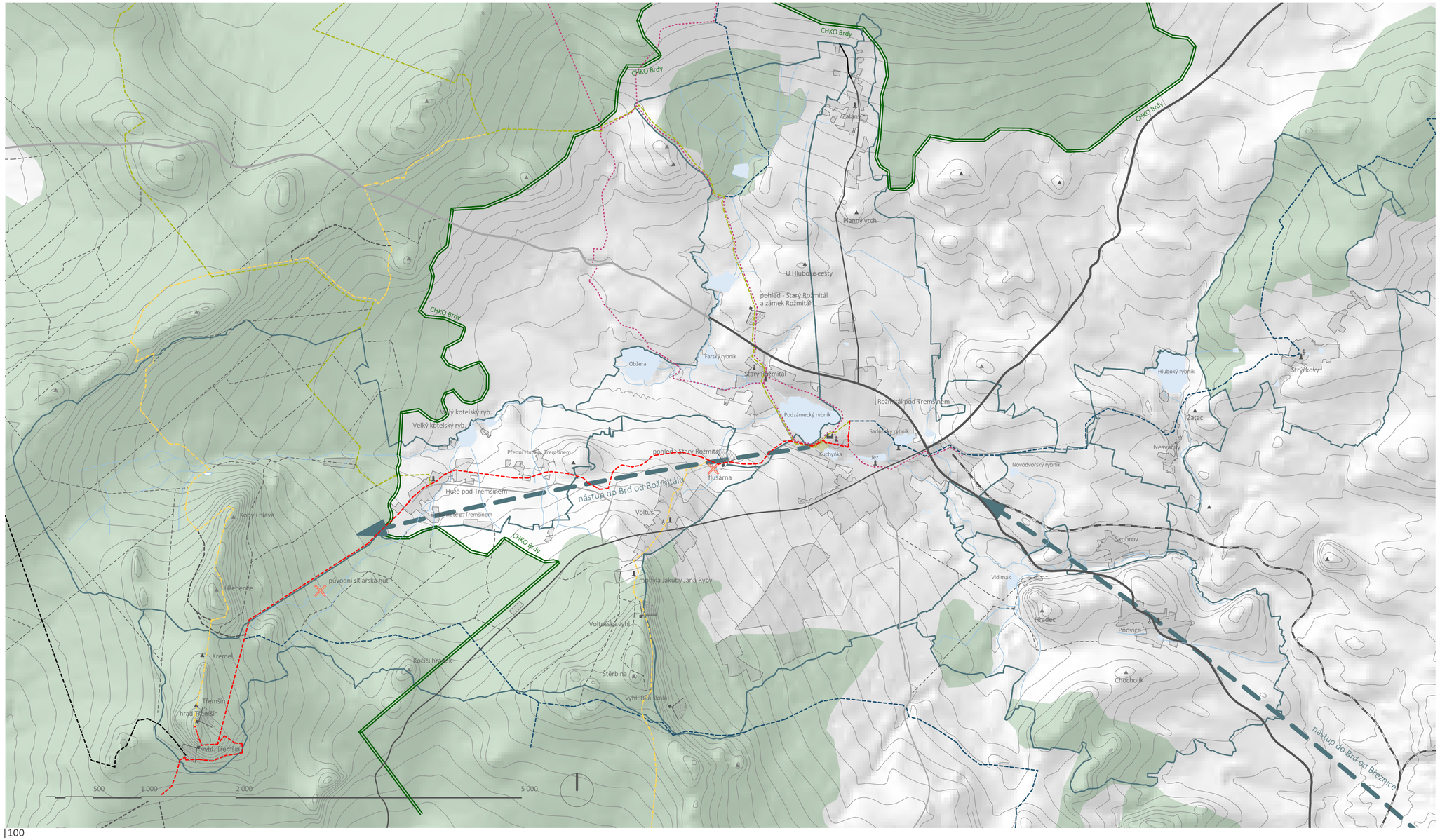

LEGENDA

- hranice katastru
- značené turistické cesty
- zpevněné pěší cesty
- cyklotrasy
- silnice I. třídy
- silnice II. třídy
- železnice
- zastavěné území
- vrchol

ČLOVĚK V KRAJINĚ

- les
- nástup do Brd
- vyhlídkový bod, výhled
- bod zájmu

HISTORIE

- hrad/zámek
- zřícenina
- kostel, kaple
- pomník, památník

05

PROBLÉMY, HODNOTY & VIZE

PROBLÉMOVÝ VÝKRES

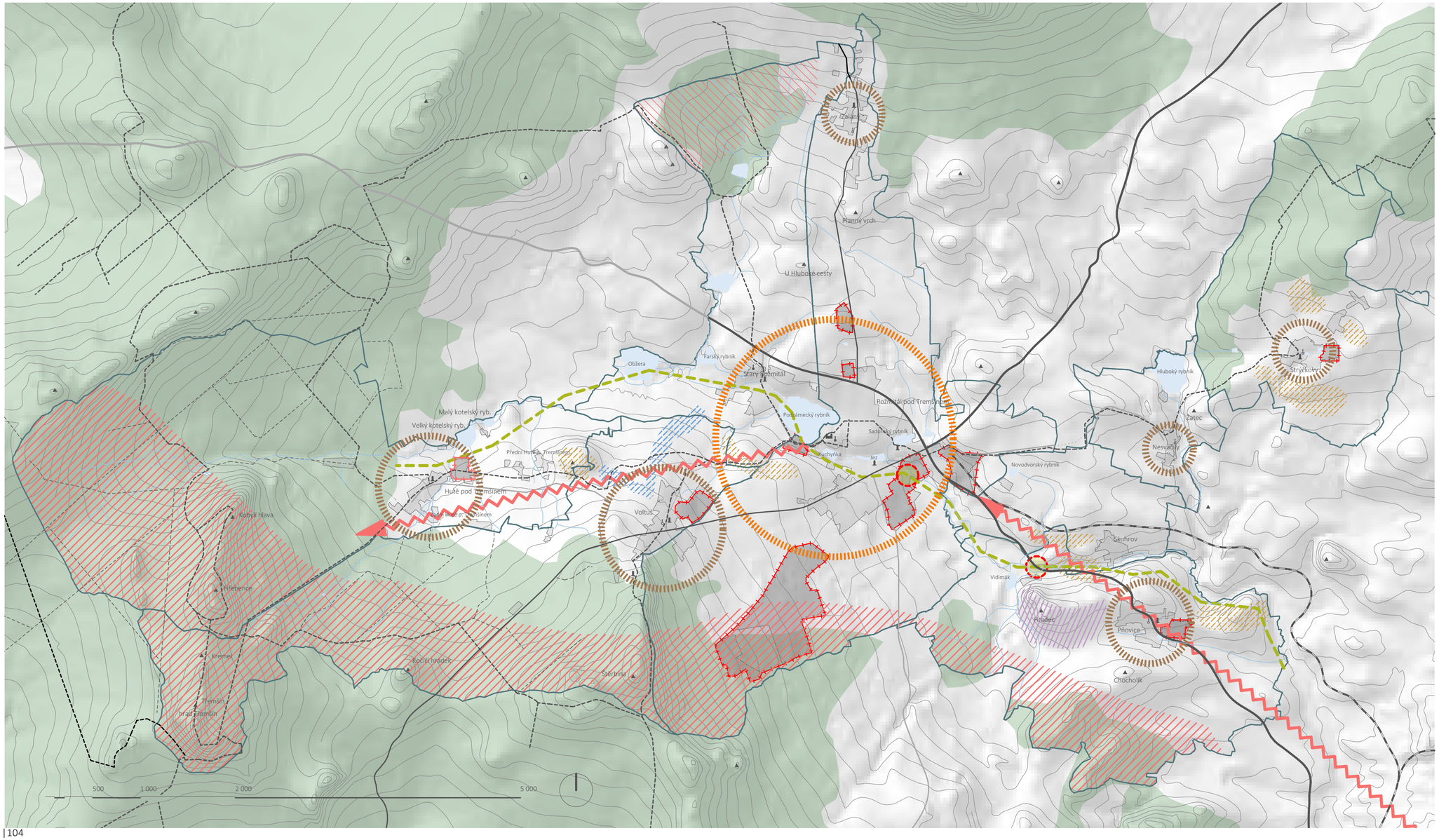

LEGENDA

- hranice katastru
- pěší a turistické cesty
- silnice I. třídy
- silnice II. třídy
- železnice
- zastavěné území
- vrchol
- les

PŮDY

- půdní eroze
- ohrožení kůrovcem
- silně svažité a skeletovité půdy - ohrožení sesuvem
- zamokřené půdy

VODA

- vodní plochy a toky
- pramen

KRAJINA

- osa regionálního biokoridoru
- narušení biokoridoru
- slabě využitý potenciál vstupního bodu Brd

HISTORIE

- hrad/zámek
- zřícenina
- kostel, kaple
- pomník, památník

URBANISMUS

- silná obč. vybavenost
- ztížená dostupnost za obč. vybaveností
- areály tříštící krajinu/intravilán města

MAPA HODNOT A POTENCIÁLŮ

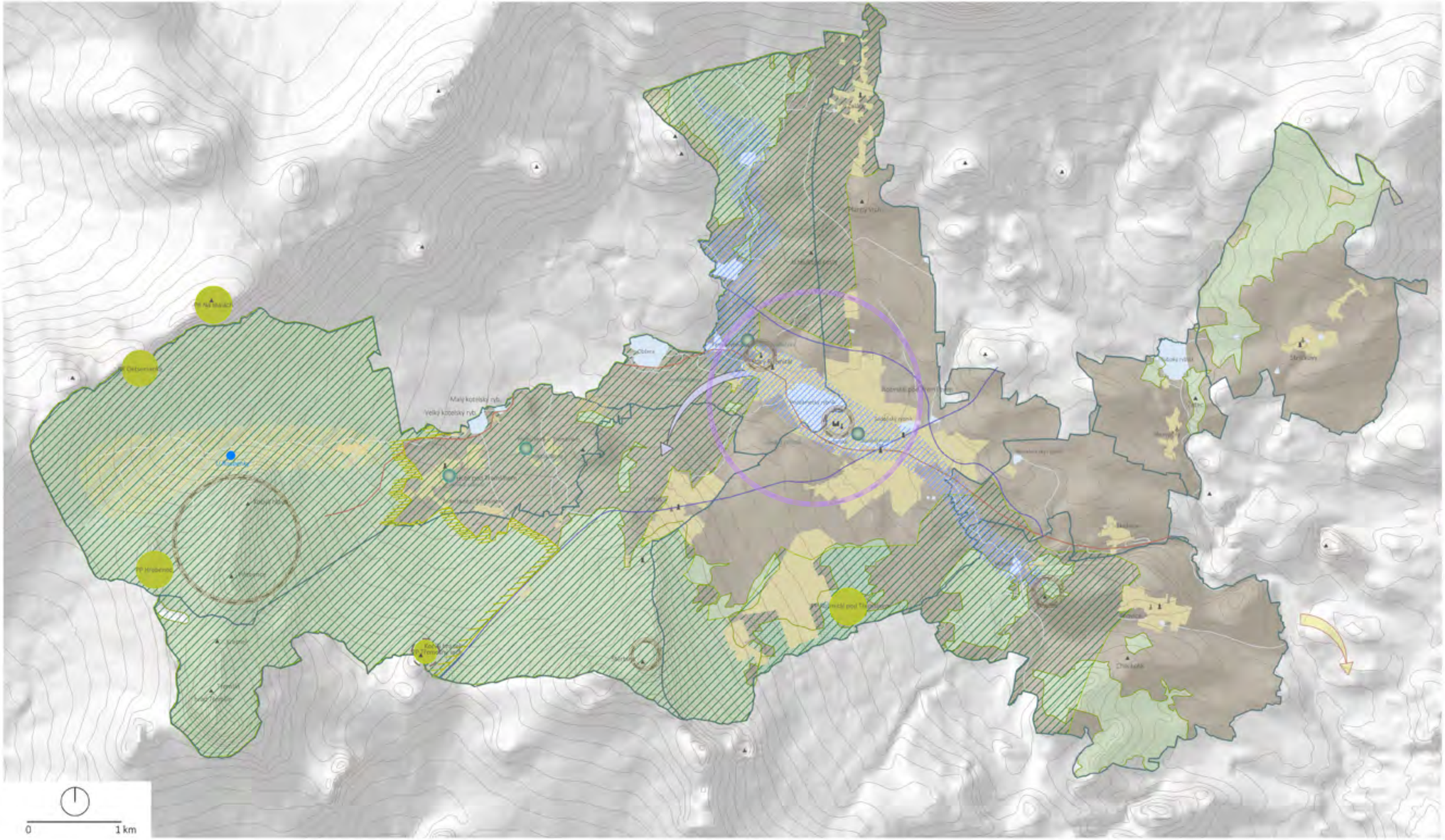

LEGENDA

- hranice katastru
- zastavěné území
- silnice I. třídy
- krajinná dominanta
- vrchol

VODA

- říční niva
- pramen
- vodní plochy a toky

KRAJINA

- chráněná území (chráněná krajinná oblast Brdy, PPark Třemšín, PP Hlebenec, PR Getsemanka, PR na Skalách, PP Třemšínský vrch, PP Rožmitál pod Třemšínem)
- CHKO Brdy
- regionální biokoridor
- PP (Přírodní památka), PR (Přírodní rezervace)
- krajinné hodnoty (pramenná oblast)
- les
- orná půda

HISTORIE

- hrad/zámek
- zřícenina
- kostel, kaple
- pomník, památník
- stávající kulturní hodnoty

POTENCIÁL

- zaniklé kulturní hodnoty
- vstup do Brd
- propojení s městem Březnice

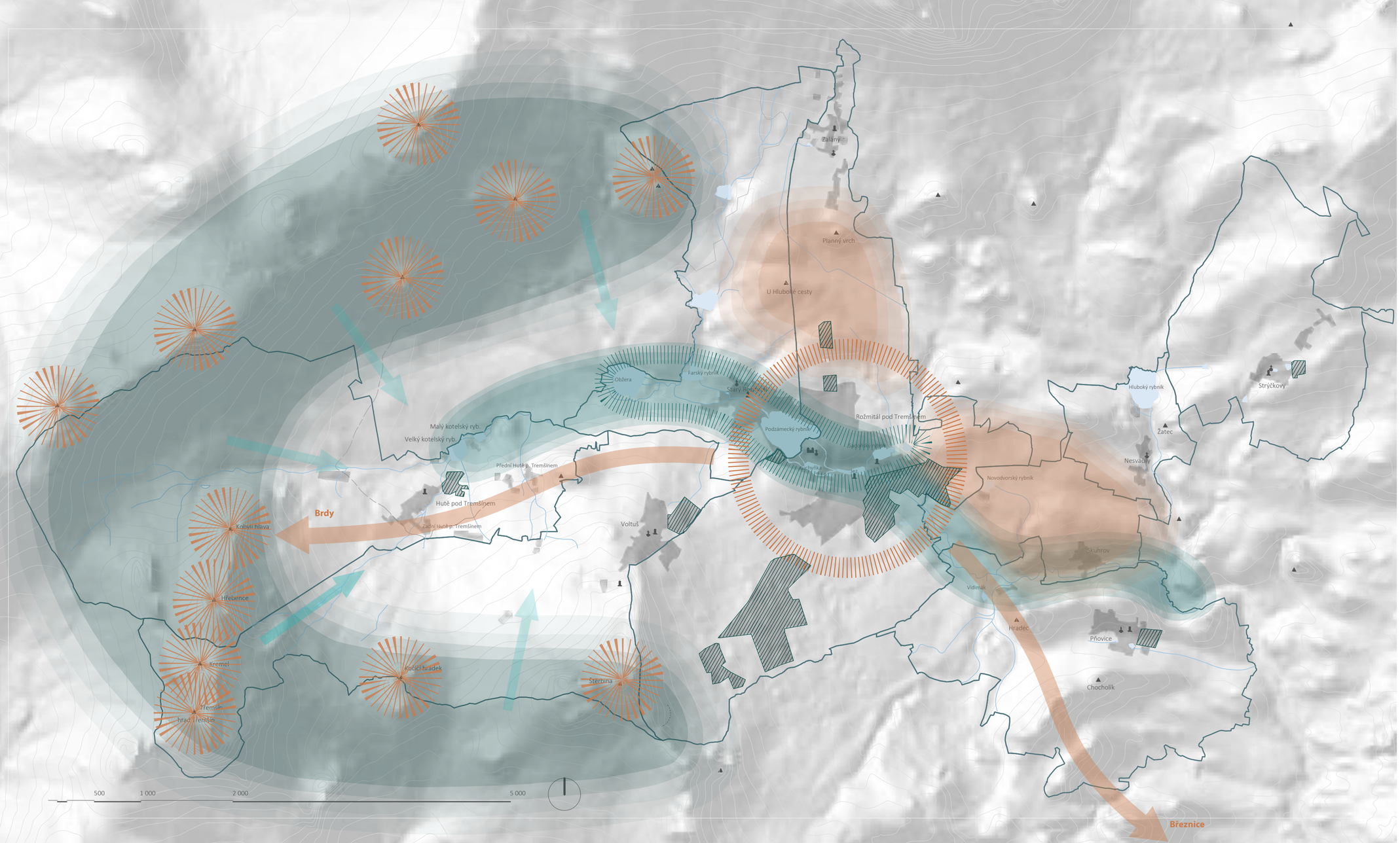

PŘÍRODNĚ KULTURNÍ VIZE PRO ROŽMITÁL

Vize pro Rožmitál je hodnocena z přírodnícho i kulturního pohledu.

Z přírodního pohledu se jeví nejduležitějším faktorem voda krajině. Věnujeme se jí komplexně, již na jejím začátku v prameništích, dále samotné vodní t oky i s rybníční soustavou. Ve všech případech navrhujeme ochranu a následný rozvoj.

Z kulturního hlediska se jedná spíše o p oblémy, chybějící veřejný prostor v Rožmitále a bariéry várobních areálů v krajině. Obě tyto p roblematiky vyžadují užší prozkoumání a individuální řešení.

LEGENDA:

- Prameniště a morfologie terénu
- Kulturně i přírodně významné vrcholy
- Směr odtoku vody
- Říční niva
- Soustava rybníků
- Chybějící veřejná prostranství
- Členění půdních celků
- Rožmitál jako potenciální turitický výchozí bod
- Transformace ploch

Voda je na území Rožmitálu pod Třemšínem v významným krajinotvorným prvkem. Chování vody určuje morfologie terénu, voda pramenní na brdských hřebenech obklopujících údolí Rožmitálu, kam následně stéká a spojuje se v řeku Vlčavu. Brdské lesy jsou však historicky odvodňovány a prameniště jsou tak ohrožena. Naši vizi je nechránit jen rybníky, které jsou charakteristické pro krajinu Rožmitálu pod Třemšínem, ale především prameniště z kterých do nich voda proudí.

Chování vody určuje morfologie terénu, voda pramenní na brdských hřebenech obklopujících údolí Rožmitálu. Do údolí stéká několik vodních toků: Nový potok, Buková, Skalice (Vlčava) a Chynský potok. Ty stékají z brdských hřebenů a před Rožmitálem se spojují v řeku Vlčavu. Naší vizí je ochrana a rozvoj celých těchto říčních toků a morfologie terénu, která je utváří. Jedině tento holistický přístup je udržitelný pro práci s vodou v řešeném území.

Jak již bylo zmíněno, brdské hřebeny jsou určujícím prvkem fungování místní krajiny, ale i určujícím prvkem krajinného rázu území. Právě na něm se podílí zejména několik vrcholů: Třemšín, Hřebence, Kobylí hlava, Na skalách, Štěrbina, Praha a další. Ve výkresu vize jsou zvýrazněny zejména vrch s určujícím krajinnotvorným charakterem, který je třeba chránit a pohledy na ně z údolí rožmitálu umocňovat nikoliv zastavovat.

Říční niva je vždy důležitým prvkem krajiny. V většinou však bývá spíše narušena, často je zorávánna, vodník toky jsou narovnánavy atd. Říční niva Vlčavy však zůstala jako zázrakem nenarušena. Považujeme ji tedy za jednu z nejdůležitějších hodnot tohoto území a doporučujeme ji dále chránit a rozvíjet, vhodné by bylo i větší zpřistupnění vodního toku.

Zvlášť jsme ve vizi vymezili soustavu rybníků v blízkém okolí Rožmitálu. Rybníční soustava se bezpochyby podílí na utváření krajinného rázu a genia loci místa, přesto je velimo problematická. Rybníky by si zasloužili bezpochyby větší péči. Čištění vody by mohla pomoc již víše zmíněné lepší zacházení s říčními toky do rybníků vtekajících. Významným potenciálem rybníků je jejich rekreační hodnota.

Nedostatkem v území, který by si zasloužil komplexní řešení, je absence veřejných prostorů pro pobyt obyvatel v samotném Rožmitálu. Z územního plánu vyplývá, že v budoucnu by město mělo být nadále osidlováno, téměř všechny plochy jsou zde věnovány bydlení, ale podceňuje tvorbu nových ploch s pobytovou funkcí. Navrhujeme tedy, zameření se na tuto problematiku a využití potenciálu okolní krajiny.

Krajina Rožmitálu si překvapivě zachovala poměrně hezkou krajinnou mozaiku. Přesto se zde nachází dvě lokality, které rozlohou jednotlivých půdních celků přesahují zákonem danou rozlohu 30 ha. Jedná se zejména o celký orné půdy. Z analýz vyplývá, že zde nedochází k půdní ani vodní erozi, větrná eroze na těchto územích nebyla hodnocena. Doporučujeme toto téma tedy ještě prověřit. A případně tyto plochy rozdělit mezemi. Není třeba doplňovat polními cestami, jelikož prostupnsot v těchto částech nechybí.

Rožmitál leží ve strategickém území pro budouocí rekreaci. Poté co nedávno vzniklo CHKO Brdy, Rožmitál se stal potenciálním místem nástupu do Brd. Dalším potenciálním směrem pro rekreaci je směr na Březnici. Oběy tyto úpravy by napomohly zvýšení turistické atraktivity města. V souvislosti s tím doporučujeme i obnovení železnice vedoucí do Rožmitálu.

Posledním prvkem vize jsou četné výrobní areály v území. Některé jsou využívány, jiné už svou funkci ztratily. Tak nebo tak utváří bariéru v krajině pro půchodnost. Nejvýznamnějšími bariérami jsou dva areály na jihozápadní starně Rožmitálu, kteér zcela brání průchdodnosti kolem potoka. Dalším velmi problematickým je bývalý vojenský areál pod vrchem Štěrbina. Doporučujeme tedy zamřit se na tuto problematiku v individuálních studiích.

Název projektu: Rožmitál minulý, současný i budoucí | *Krajiny Rožmitálu*
Autorky: Kateřina Volková, Viktoriia Iakushina, Jessica Kleistnerová, Lucie Flanderková
Vedoucí práce: Ing. Klára Salzmann. Ph.D.
Ateliér: Salzmann & Bečvářova